

**PROGRAM
CJELOVITE OBNOVE
KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE
NAKON POTRESA 2020.**

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA,
SIJEČANJ 2022.

**PROGRAM
CJELOVITE OBNOVE
KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE
NAKON POTRESA 2020.**

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA,
SIJEČANJ 2022.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

SADRŽAJ

.....	3
UVOD	4
OKOLNOSTI IZRADE PROGRAMA CJELOVITE OBNOVE	6
POSTOJEĆA KONZERVATORSKA DOKUMENTACIJA ZA PODRUČJE GRADA GLINE	9
PROGRAM CJELOVITE OBNOVE	10
VREDNOVANJE I KATEGORIZACIJA ZGRADA U ŽAŠTIĆENOJ KULTURNO POVIJESNOJ CJELINI.....	14
UTJECAJ POTRESA NA POVIJESNU URBANU STRUKTURU GLINE.....	15
KONZERVATORSKI OSVRT NA UZROKE I KARAKTER OŠTEĆENJA POVIJESNIH ZGRADA U GLINI	18
OGRANIČENJA U PROVOĐENJU PROGRAMA OBNOVE	19
OPĆA NAČELA OBNOVE/KONZERVATORSKI PRISTUP	20
KONZERVATORSKI MODELI OBNOVE POJEDINAČNIH ZGRADA.....	20
Model A – Cjelovito očuvanje izvornih struktura – obnova postojeće cjeline zgrade.....	20
Model B – Djelomično očuvanje izvornih struktura – rekonstrukcija s reintegracijom izvornih struktura	21
Model C – Faksimilska rekonstrukcija cjeline zgrade	21
Model C1 – Djelomična faksimilska rekonstrukcija	22
Model D – Nova (zamjenska) izgradnja.....	22
NAČELNE KONZERVATORSKE SMJERNICE ZA DOKUMENTE PROSTORNOG PLANIRANJA	23
PROGRAMSKE MJERE.....	26
KRATKOROČNE MJERE	26
SREDNJOROČNE MJERE	32
DUGOROČNE MJERE	34
LITERATURA	35
PRILOZI.....	36
KATALOG POJEDINAČNO ŽAŠTIĆENIH I VISOKO VALORIZIRANIH POVIJESNIH ZGRADA UNUTAR KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE	37

UVOD

Dana 28. prosinca 2020. godine u 6 sati i 28 minuta dogodio se jak potres magnitude M=5.0 s epicentrom na području između Petrinje i Gline te tijekom dana nekoliko jačih potresa. Naredni dan, 29. prosinca 2020. godine u 12 sati i 19 minuta, uslijedio je razoran potres magnitude M=6.2 s epicentrom u istom području, koji se osjetio diljem Hrvatske i u okolnim zemljama, a intenzitet u epicentru preliminarno je ocijenjen na VIII-IX stupnjeva EMS ljestvice (Podaci Geofizičkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). Time je ovaj potres ocjenjen kao jedan od dva najjača instrumentalno zabilježena potresa u Republici Hrvatskoj (od 1909. godine). Nakon tog potresa uslijedio je velik broj naknadnih potresa, a posljednji (obuhvaćen ovim dokumentom), magnitude 3.2. zabilježen je 5. veljače 2022. godine.

Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 4. siječnja 2021. donijela je odluku o proglašenju katastrofe na području Sisačko-moslavačke, Zagrebačke i Karlovačke županije koje su pogodjene potresom.

Potresi na području središnje Hrvatske 2020. godine, pogodili su gradove i naselja za koje prema *Europskoj karti seizmičke opasnosti* nije bila izražena prijetnja od potresa ovakvog intenziteta niti su u novije doba zabilježeni potresi sličnih razmjera. Potres je izazvao štete na povijesnim građevinama u Sisačko-moslavačkoj županiji, ali i na području Zagrebačke i Karlovačke županije, Gradu Zagrebu i Krapinsko-zagorskoj županiji, a utvrđene su štete na pojedinim povijesnim građevinama čak i u Varaždinskoj, Međimurskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Koprivničko-križevačkoj i Brodsko posavskoj županiji. Raspon šteta na čitavom području utjecaja potresa kreće se od razornih, vrlo teških i teških oštećenja do umjerenih i neznatnih, ovisno o udaljenosti i geografskom položaju te vrsti građevina, arhitektonskim obilježjima i načinu gradnje, njihovom građevinskom stanju te drugim čimbenicima.

Na širem području Grada Gline s obzirom na blizinu epicentra i jačinu potresa zabilježena je znatna, mjestimično i razorna šteta. Teža oštećenja utvrđena su na većem broju povijesnih zgrada unutar povijesne urbane cjeline, uključivo i pojedinačno zaštićena kulturna dobra. Zabilježena su brojna strukturalna oštećenja zidanih konstrukcija, a razmjerima potresa opasno su ugrožene arhitektonske vrijednosti pojedinačnih povijesnih zgrada, a time i vrijednosti povijesne urbane jezgre kao cjeline, prvenstveno u smislu očuvanja izvornosti urbane strukture.

Odmah nakon potresa, osim pregleda zgrada od strane inženjera građevinarstva u organizaciji HCPI, provedeni su konzervatorski pregledi oštećenih zgrada sa statusom kulturnog dobra i zgrada u zaštićenim kulturno povijesnim cjelinama na čitavom potresom pogodjenom području, od strane timova Ministarstva kulture i medija u suradnji s vanjskim suradnicima - ovlaštenim inženjerima građevinarstva i arhitekture, radi stjecanja uvida u stanje i utvrđivanja šteta.

Nakon razornog potresa uz evidenciju stanja područja aktivnosti Ministarstva kulture i medija (u dalnjem tekstu MKM) bila su usmjerena na provedbu hitnih mjera zaštite, provedbe stabilizacije, zaštite, evakuacije i pohrane pokretne baštine te nužnih uklanjanja građevina ili dijelova građevina zbog neupitnih razloga sigurnosti ljudi, imovine i nemogućnosti očuvanja. Provedba mjera osigurana je putem Hrvatskog restauratorskog zavoda i nadležnog Konzervatorskog odjela u Sisku kroz program MKM. Ove mjere predstavljaju prihvatljiv trošak za financiranje putem Fonda solidarnosti Europske Unije. Nakon izvedbe prve faze mjera zaštite (provedbe stabilizacije i zaštite) omogućena je realizacija obnove.

Konzervatorski pristup obnovi povijesnih urbanih cjelina, polazi od uvjerenja da arhitektonsko - urbanistička i povijesna vrijednost glavnine zgrada u gradskoj jezgri, te vrijednost povijesne jezgre kao cjeline, unatoč teškim i razornim oštećenjima, opravdava stručni napor za očuvanjem i obnovom

povijesne urbane strukture u najvećoj mogućoj mjeri. Pristup obnovi temelji se također na međunarodnim dokumentima s područja očuvanja graditeljske baštine te usporedbom s pristupom obnovi potresom pogodjenih povijesnih gradova u drugim zemljama. Podršku za ovakav pristup predstavljaju i mišljenja istaknutih stručnjaka s područja povijesti umjetnosti, arhitekture i građevinarstva te reakcije građana i vlasnika povijesnih zgrada, koji pored prioriteta sigurnosti iskazuju i želju za očuvanjem povijesnog identiteta grada.

Konzervatorski program cjelovite obnove kulturno-povijesne cjeline Gline izrađuje se sukladno Zakonu o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije, članku 12., stavku 4., („Narodne novine“ broj 102/20, 10/21, 117/21), s ciljem utvrđivanja prioriteta i predlaganja održivih modela obnove zgrada, na temelju njihovog konzervatorskog vrednovanja i stanja nakon razornog potresa te donosi osnovne konzervatorske smjernice za prostorno planiranje povezano s urbanom obnovom, temeljem nadležnosti Ministarstva kulture i medija na području zaštićenih kulturno povijesnih cjelina.

Obnova zaštićene povijesne urbane cjeline grada Gline kao i grada u cjelini, unatoč teškim posljedicama potresa može planiranjem i participativnim pristupom omogućiti očuvanje, obnovu i rehabilitaciju povijesnih urbanih vrijednosti ali i kvalitetnu urbanu preobrazbu dijelova urbane strukture unutar užeg područja grada koja zbog povijesnih okolnosti nije dosegla odgovarajuću kvalitetu ili je zapuštena i degradirana.

OKOLNOSTI IZRADE PROGRAMA CJEOVITE OBNOVE

Opseg područja zahvaćenog djelovanjem potresa 29. 12. 2020. i razmjeri oštećenja zahtjevali su trenutnu reakciju i organizaciju rada konzervatorske službe u izvanrednim okolnostima. Odmah nakon potresa Ministarstvo kulture i medija provelo je sljedeće aktivnosti:

- Lokalnim stožerima upućen je naputak o postupanju sa zaštićenom nepokretnom i pokretnom baštinom.
- Iz baze *Geoportal kulturnih dobra* izdvojeni su popisi pojedinačno zaštićenih dobara, nepokretnih i pokretnih na temelju kojih je organizirano daljnje postupanje na terenu.
- Ministarstvo je objavilo *Upute za provođenje zahvata hitnih mjera zaštite na pojedinačno zaštićenim zgradama i zgradama u povijesnim jezgrama, oštećenim potresom od 29. prosinca 2020., za koje nije potrebno ishoditi suglasnost nadležnog tijela Ministarstva kulture i medija.*
- Zbog značajne ugroženosti prvi koraci usmjereni su na evakuaciju i zaštitu pokretnih kulturnih dobara i pokretne kulturne baštine. Ministarstvo kulture i medija donijelo je 31. prosinca 2020. godine *Odluku o provođenju hitnih mjera zaštite i provedbi popisa štete na pokretnim kulturnim dobrima i pokretnoj kulturnoj baštini u Republici Hrvatskoj prouzročene potresom 28. i 29. prosinca 2020. godine* kojom se službi za zaštitu kulturne baštine (Konzervatorskim odjelima) naređuje provođenje hitnih mjera zaštite i utvrđivanje popisa šteta te postupanje za provođenje hitnih mjera zaštite na pokretnoj kulturnoj baštini.
- Temeljem popisa pokretnih kulturnih dobara i kulturne baštine Sisačko-moslavačke županije, započela je 31. prosinca 2020. organizacija i provedba evakuacije i pohrane. Popis po gradovima i općinama sadržavao je podatke o vrsti građe, količini pokretne građe, stanju građevine u kojoj se pokretno dobro/baština nalazi, pribavljeni su kontakti vlasnika. U suradnji sa Hrvatskim restauratorskim zavodom donesen je plan evakuacije, određeni su prostori koji će se koristiti kao privremene čuvaonice. Stručnu pomoć pružila je muzejska zajednica, Muzejski dokumentacijski centar kao i znanstvena zajednica. Za centralnu muzejsku čuvaonicu određen je Gradski muzej Sisak. Evakuirani su prostori depoa i stalni postav muzeja, a putem Hrvatskog restauratorskog zavoda započela je hitna sanacija oštećenja nastalih u prostorima muzeja kako bi se omogućio rad ustanove i organizirao prostor čuvaonice. Ministarstvo kulture i medija osiguralo je opremu za pohranu građe u čuvaonici, a zajedno s muzejskim institucijama i uz donacije potreban materijal za prijenos i zaštitu građe, a predstvincima vjerskih zajednica uputilo je naputke o postupanju sa sakralnim inventarima do evakuacije. U prvim tjednima nakon potresa evakuirani su najugroženiji inventari i zbirke iz Petrinje, Siska, Gline, Žažine i Starog Farkašića (6 sakralnih inventara, 2 orgulja, 1 galerijska zbirka, 2 javne zbirke, 1 privatna kulturno-povijesna zbirka, 1 arhivska građa). U sklopu ove aktivnosti, na području grada Gline provedena je evakuacija privatne zbirke ostavštine hrvatskog književnika i pravnika Ante Kovačića.
- Uspostavljena je suradnja s Ravnateljstvom civilne zaštite, Hrvatskom gorskom službom spašavanja, Vatrogasnim postrojbama te pripadnicima talijanskih „Plavih kaciga“.
- Temeljem *Odluke o provođenju hitnih mjera zaštite i provedbi popisa štete na nepokretnim kulturnim dobrima u Republici Hrvatskoj prouzročene potresom od 28. i 29. prosinca* koju je ministrica kulture i medija donijela 31. prosinca 2020. godine, stručni timovi konzervatora proveli su popis šteta na kulturnim dobrima na području pogodjenom potresom prema standardiziranim obrascima, koji su izrađeni za potrebe popisa šteta od potresa 22. ožujka 2020. u Zagrebu. Popis šteta na zgradama – kulturnim dobrima u Glini provela su dva stručna tima u vremenu od 11. do 14. siječnja 2021. godine. Osim pojedinačnih zgrada sa statusom kulturnog dobra, istovremeno je proveden brzi pregled

područja zaštićene kulturno-povijesne cjeline Gline radi cjelovitog uvida u stanje nakon potresa. Za potrebe pregleda i ocjene stanja konstrukcija zgrada te utvrđivanja održivih modela obnove, angažirani su ovlašteni inženjeri građevinarstva i arhitekture, stručnjaci za konstrukcijsku sanaciju povijesnih zgrada, u svojstvu konzultanata Ministarstva kulture i medija i suradnika Hrvatskog restauratorskog zavoda.

- Provedena je sistematizacija podataka o pregledu i popisu šteta te njihovo integriranje s podacima Državne geodetske uprave i HCPI-a, putem GIS sustava. Izrađena je detaljna fotodokumentacija stanja te izrada 3D snimaka najugroženijih kulturnih dobara.
- Dana 5. siječnja Ministarstvo kulture i medija donijelo je *Odluku o provođenju hitnih mjera zaštite zbog progresivne štete na pojedinačno zaštićenim nepokretnim kulturnim dobrima oštećenim u potresu 22. ožujka 2020. godine i 28. i 29. prosinca 2020. godine*.
- Tijekom veljače i ožujka 2021. stručnjaci Ministarstva kulture i medija sudjelovali su u izradi izvještaja za Svjetsku banku (RDNA - Rapid Damage and Needs Assessment) i Fond solidarnosti Europske unije za sektor kulture, u koji su uvršteni i podatci o štetama, potrebama oporavka za kulturna dobra na području evidentiranih šteta uzrokovanih potresom.
- U sklopu redovitih i dodatnih aktivnosti konzervatorske službe Ministarstva kulture i medija, provodi se kontinuirano praćenje stanja i pregledi pojedinačno zaštićenih zgrada i zgrada unutar zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina s obzirom na naknadne potrese, provođenje hitnih mjera zaštite i određivanje daljnjih postupaka.
- Temeljem Odluke ministricice kulture i medija od 16. ožujka 2021. godine, Ministarstvo kulture i medija osnovalo je *Međunarodno stručno-savjetodavno povjerenstvo za konstrukcijsku obnovu graditeljske baštine na potresom pogodjenim područjima Republike Hrvatske* u svrhu osiguravanja integralnog pristupa suvremenoj protupotresnoj sanaciji graditeljske baštine.
- Ministarstvo kulture i medija donijelo je 26. travnja 2021. *Odluku o određivanju i provođenju hitnih mjera zaštite na kulturnim dobrima na potresom pogodjenom području i njihovom financiranju*.
- Za postupanja prema Zakonu o obnovi na području gdje je proglašena katastrofa Ministarstvo kulture i medija izdalo je nekoliko uputa i smjernica za postupanje kako bi se proces ubrzao za sve dionike.

Za obnovu kulturno povijesnih cjelina pogodjenih potresom Ministarstvo kulture i medija sukladno Zakonu o obnovi izrađuje programe cjelovite obnove temeljem važećih Zakona, propisa i programa te međunarodnih dokumenta s područja zaštite kulturne baštine:

- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14 , 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21)
- Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije („Narodne novine“ broj 102/20, 10/21, 117/21)
- Program mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije ("Narodne novine" broj 137/21)
- Zakon o gradnji („Narodne novine“ broj 153/13, 20/17, 39/19, 125/19) i podzakonski propisi doneseni na temelju njega
- Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“ broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19)
- Tehnički propis o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama („Narodne novine“ broj 128/15, 70/18, 73/18, 86/18, 102/20)
- Prostorni plan uređenja Grada Gline s važećim izmjenama i dopunama

- Urbanistički plan uređenja grada Gline s važećim izmjenama i dopunama
- ICOMOS, The Venice Charter, 1964.
- ICOMOS, The Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas, 1987.
- ICOMOS Nara Document on Authenticity, 1994.
- ICOMOS, Burra Charter for Places of Cultural Significance, 1999.
- UNESCO, Vienna Memorandum, 2005.
- ICOMOS, The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas, 2011.
- UNESCO, Recommendation on the Historic Urban Landscape, Paris, 2011
- ICCROM, A Guide to Risk Management of Cultural Heritage, 2016.
- POST-DISASTER DAMAGE ASSESSMENT OF CULTURAL HERITAGE, Aparna Tandon, , ICOM-CC 18th Trienal Conference, Copenhagen 2017.

POSTOJEĆA KONZERVATORSKA DOKUMENTACIJA ZA PODRUČJE GRADA GLINE

Konzervatorska dokumentacija koja uključuje arhitektonsku, fotografsku, projektnu i drugu dokumentaciju jedan je od glavnih preduvjeta za uspješnu obnovu kulturne baštine nakon katastrofe. Za područje Grada Gline izrađena je Konzervatorska podloga pri izradi prostorno planske dokumentacije te konzervatorsko-urbanistička dokumentacija za Urbanistički plan grada Gline.

Temeljem programa javnih potreba u kulturi u sklopu redovnih programa zaštite nepokretne baštine Konzervatorski odjel u Sisku pokrenuo je projekt suradnje s lokalnim samoupravama s ciljem izrade konzervatorske dokumentacije i projekata rekonstrukcije i sanacije kulturnih dobara. U taj projekt od 2007. g. uključene su zaštićene kulturno povijesne cjeline Hrv. Kostajnice, Gline, Petrinje te Siska. Temeljem izrađene konzervatorske dokumentacije, putem programa izvođeni su i radovi na povijesnim građevinama unutar navedenih kulturno-povijesnih cjelina Sisačko-moslavačke županije. Dokumentacija izrađena u sklopu ovog projekta predstavlja mjerodavnu konzervatorsku stručnu osnovu za ocjenu mogućnosti i opravdanosti rekonstrukcije te utvrđivanje modela obnove vrijednih povijesnih građevina – kulturnih dobara na području grada Gline.

Za obnovu povijesne urbane strukture Gline koristit će se i postojeća dokumentacija Ministarstva kulture i medija, Konzervatorskih odjela u Zagrebu i Sisku kao što su fotografije, nacrti, prikupljeni arhivski materijali te dokumentacija iz predmeta upravnih i neupravnih postupaka za zahvate na pojedinačnim kulturnim dobrima te na građevinama na području zaštićene kulturno povijesne cjeline grada Gline.

Kao podloge od izuzetne važnosti su i podatci pohranjeni u drugim kulturnim i obrazovnim ustanovama (Državni arhiv u Sisku, Državni arhiv u Zagrebu, Institut za povijest umjetnosti, Hrvatski restauratorski zavod, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu i dr.).

Konzervatorska dokumentacija za područje grada Gline

Glina	Elaborat konzervatorsko-urbanističke dokumentacije za Prostorni plan Općine Gline	1985.
Glina	Elaborat konzervatorsko-urbanističke dokumentacije za Generalni urbanistički plan grada Gline	1985.
Glina	Prostorni plan uređenja grada Gline, konzervatorsko urbanistička dokumentacija	1999.
Glina	Konzervatorska podloga za Prostorni plan uređenja grada Gline	2010.
Glina	Povijesna studija glavnog gradskog perivoja bana Josipa Jelačića u Glini	2011.

PROGRAM CJELOVITE OBNOVE

Važnost obnove i oporavka područja Grada Gline sagledava se u kontekstu geografskog, povijesnog i kulturološkog značenja područja kao dijela središnje Hrvatske na spoju Panonske te Gorske i Primorske regije, pri čemu se Glina kao povijesno urbano naselje zapadne Banovine nalazi u dodirnom području prema Kordunu. Ovim programom definira se konzervatorski pristup očuvanja i obnove povijesne urbane strukture Gline i njenih identitetskih vrijednosti na razini pojedinačnih zgrada (pojedinačna kulturna dobra i zgrade unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline Gline), kao i prostorno-planskoj razini u obliku načelnih konzervatorskih smjernica za dokumente prostornog planiranja.

Program cjelovite obnove Kulturno povijesne cjeline grada Gline temelji se na Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakonu o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije te na Programu mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije.

Hrvatska iskustva vezana za konzervatorska postupanja nakon potresa temelje se na slučajevima potresa na dubrovačkom području 1979. godine te potresa u Stonu 1996. godine. Osim iskustva na provedbi aktivnosti neposredno nakon katastrofe, bitna su saznanja o primjenjenim metodama obnove zgrada, (osobito u dijelu koji se odnosi na popravke, pojačanja ili cjelovite obnove konstrukcije) i njihovom učinku kod naknadnih seizmičkih aktivnosti, što se može pratiti na nekim primjerima, gdje su prethodno izvedeni parcijalni zahvati izazvali teška oštećenja povijesnih građevnih struktura prilikom djelovanja sljedećeg potresa.

Hrvatska također ima značajno iskustvo postupanja vezano za kulturnu baštinu u Domovinskom ratu i to kroz preventivno djelovanje, djelovanje za vrijeme trajanja kriznih uvjeta, te provođenje organizirane obnove kulturnih dobara i oporavka nakon ratnih razaranja.

Razmatrajući pristup urbane obnove Gline nakon razornog potresa, primjerenum se smatra usporedba s urbanom obnovom povijesnih zgrada u Glini nakon ratnih razaranja u Domovinskom ratu. Pristup i metode obnove povijesnih zgrada bez obzira na različitost oštećenja zgrada kao posljedica ratnih djelovanja u odnosu na oštećenja od potresa i različite okolnosti obnove, predstavljaju primjer obnove u smislu očuvanja i povratka identitetskih vrijednosti povijesnoga grada. Poslijeratna obnova pojedinačno zaštićenih zgrada i visoko valoriziranih zgrada u povijesnoj jezgri urbane cjeline Gline organizirana je i vođena od strane konzervatorske službe na temelju provedenog popisa i procjene ratne štete. Osobito se ističe primjer obnove Kuće himne u Ulici kneza Branimira 13 kao i primjer obnove Hotela Casina. Pregledom stanja ovih građevina nakon potresa utvrđeno je kako su se primjenjeni modeli obnove pokazali kao uspješni, s manjim štetama od potresa.

Slika 1. Kuća himne, Ulica kneza Branimira 13, stanje nakon Domovinskog rata i nakon obnove

Iznimno su korisna iskustva drugih zemalja s visokim seizmičkim rizikom, osobito Italije, Grčke i Albanije, a djelovanje Ministarstva kulture i medija nakon petrinjskog potresa, u znatnoj se mjeri oslonilo na iskustva stečena u postupanju nakon potresa u Zagrebu od 22. ožujka 2020. godine.

Program cjelovite obnove kulturno povijesne cjeline Gline organizacijski se provodi suradnjom Ministarstva kulture i medija s regionalnom (područnom) i lokalnom samoupravom, drugim tijelima koji sudjeluju u provedbi postupka obnove te vlasnicima građevina. Prioriteti se temelje na vrednovanju graditeljske baštine bez obzira na vlasništvo i namjenu zgrada, imajući u vidu trenutnu ekonomsku i demografsku strukturu grada. Provedbom kvalitetne obnove povijesne urbane strukture kao osnove urbanog identiteta, koja podrazumijeva kulturološke, tehničke i funkcionalne aspekte, osigurat će se optimalni uvjeti i standardi za sigurno stanovanje i obavljanje različitih poslovnih, društvenih i drugih djelatnosti u gradskoj jezgri.

Program cjelovite obnove temelji se na do sada provedenim aktivnostima Ministarstva kulture i medija i to: popisu šteta, provedenim mjerama zaštite, utvrđivanju modela obnove pojedinačno zaštićenih zgrada i povijesnih zgrada unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline na temelju njihovog vrednovanja i stanja nakon potresa.

Cilj je u što kraćem roku započeti s obnovom najužeg centra grada i najvrjednijih povijesnih građevina koji uključuje prvenstveno 2 pojedinačno zaštićena nepokretna kulturna dobra u gradu Glini, te visoko vrednovane zgrade unutar povijesne urbane cjeline koje predstavljaju identitetsku vrijednost grada.

Stoga se ovim programom obnove primarno obrađuje područje povijesne urbane cjeline grada Gline koja, kao Kulturno-povijesna cjelina Gline zbog svojih povijesnih, urbanističkih, arhitektonskih i ambijentalnih vrijednosti ima status zaštićenog kulturnog dobra temeljem rješenja Ministarstva kulture i medija (KLASA: UP/I-612-08/06-06/0339, URBROJ: 532-04-01-1/4-06-2 OD 31. 10. 2006.) i upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, pod brojem Z-2919.

Glina pripada skupini malih gradova šireg područja Zrinske gore. Uz Petrinju, Hrvatsku Kostajnicu i Topusko čine temelj identiteta prostora. Svojim lokalnim običajima i tradicijama kao i izgledom i blizinom prirodnog okruženju važni su i za raznolikost kulturnih krajolika Hrvatske i Europe. Ova su naselja – kao središta gospodarskih, servisnih i kulturnih djelatnosti – važna za održavanje povezanosti urbanih i seoskih naselja te time opstanak ruralnog prostora koji ih okružuje.¹

---

¹ Milić Čakširan, I.; Lončar, S.; Benac, K. *Kulturni krajolik Zrinska gora, izložba, 2017. (plakat Zrinska gora – urbane povijesne cjeline, Lončar, S.)*

Naseljenost na području Grada Gline traje od prapovijesti do danas. Najznačajnije nalazište na širem području Gline je Brekinjova Kosa gdje su nađeni ostaci eneolitičke kulture te nalazi razdoblja ranog srednjeg vijeka. Pronađeni rano-srednjovjekovni nalazi, neprocjenjivi su za poznavanje najranije hrvatske povijesti u razdoblju od 7. do 9. stoljeća. Samo mjesto Glina prvi se puta spominje početkom 13. st. Razvila se na sjecištu važnih putova, koji su vodili od istoka prema zapadu i sa sjevera prema jugu, a od 16. stoljeća dio je obrambene linije prema Osmanskom carstvu. Najveće značenje kao vojna utvrda imala je u 18. stoljeću kada počinje planirana izgradnja i razvoj grada izgradnjom utvrde baroknog tipa. Utvrda s obrambenim sustavom bedema i šanaca na rijeci Glini gradi se 1736. prema planovima graditelja Felix du Portal de Manteau. Izgled glinske utvrde ilustriraju stari planovi iz 18. stoljeća. Između utvrde i obrambenog zida razvija se naselje koje slijedi principe prostornog planiranja graničarskih naselja. U sklopu Vojne Krajine, 1745. godine osnovana je glinska pukovnija. Poznati časnici glinske pukovnije bili su hrvatski pjesnici: Petar Preradović, Ivan Trnski, hrvatski ban Josip Jelačić te Josip Runjanin. Tijekom 18. st. formira se središnji trg sa zidanim objektima za vojne potrebe te sistem ortogonalnih ulica i blokova s kasnobaroknom i klasicističkom arhitekturom. Glavne gradske građevine smjestile su se u središnju ulicu i u središnjem gradskom parku. Uz gradski park nalazi se rimokatolička župna crkva, gimnazija, zgrada suda, župni stan i stanovi pukovnika i majora. Danas je uz sam park očuvan dio građevina, dok su ostale tijekom povijesnih razdoblja srušene. U 19. stoljeću mijenja se temeljni prostorni odnos tvrđave i naselja. Prestankom turske opasnosti postepeno se napušta obrambeni sistem stare utvrde i gradnja se širi. Francuzi u Glinu dolaze 1809. godine, a na čelu vojske bio je pukovnik Etienne Jolly. Za Napoleonova vremena sadi se drvoređ zvan Oberstarija iza tvrđave prema rijeci Glini. Neposredno nakon odlaska Franca počinje rušenje najprije obrambenog gradskog zida, a zatim i tvrđave, što je dovršeno 1845. godine. U doba hrvatskog narodnog preporoda u Glini koja je bila stožerno središte Prve banske pukovnije, javno djeluju mnogi napredni krajški časnici i drugi stanovnici Gline promičući ideje hrvatskog narodnog preporoda. Najznačajniji su pukovnik Josip Jelačić, Petar Preradović, Ivan Trnski, Josip Runjanin, Pavle Leber. Također, Glina je i mjesto gdje je svoj odvjetnički ured imao poznati hrvatski književnik Ante Kovačić, jedan od najznačajniji hrvatskog romanopisaca 19. stoljeća. Razvojačenjem Vojne Krajine 1871. godine i odlaskom garnizona 1892. godine Glina se razvija kao trgovačko i prometno središte.

Unatoč mijenjanju prostornih odnosa i novoj izgradnji tijekom 20. st., očuvana je osnovna urbana matrica vidljiva u rasteru ulica tipičnom za nastanak grada, očuvanim trgovima i povijesnim uličnim potezima javne i stambene građanske arhitekture.

Izgradnja novih objekata i uspostavljanje novih prostornih odnosa tijekom 20. stoljeća, uz intervencije iz prethodnog, bitno narušavaju čitljivost primarnog prostornog odnosa, no osnovna mreža prometnica i komuniciranja sačuvala se do danas. Stoga se zaštita povijesne jezgre grada Gline odnosi prvenstveno na sačuvani raster ulica, tipičan za nastanak grada, kao i na očuvanje trgovina i povijesnih uličnih poteza u kojima se još iščitava osnovna urbana matrica. Jedan od njih je Trg bana Jelačića s ostacima vrijedne arhitekture, koji je bio ključna spona između utvrde i naselja. Potez Hrvatske ulice i Ulice žrtava Domovinskog rata formiran je već u 18. stoljeću, a u njegovom današnjem očuvanom građevnom fondu se nalaze objekti s početka 20. st. kao i novije interpolacije. Branimirova ulica također je jedna od najstarijih ulica. U njoj je očuvano još nekoliko objekata karakteristične drvene izgradnje. Ulica S. i A. Radića, današnja središnja ulica, sve do rušenja gradskog zida nije imala naročit urbani značaj. Protočnost je dobila početkom 20. st. produženjem prema novoizgrađenoj željezničkoj pruzi. Za definiranje urbane strukture naselja bitan je i Trg dr. Franje Tuđmana, nastao na spoju Radićeve i Tomislavove kao organsko čvorište i predstavlja ključnu točku za razumijevanje prostornog razvitka

Gline. Tomislavova ulica se razvila nakon rušenja gradskog obrambenog zida. Pokazuje karakteristike građanske arhitekture s prijelaza 19-20 st. sa skromnom, ali ujednačenom građanskom arhitekturom. Iako bitno izmijenjenih pročelja, ulica je zadržala parcelaciju i gabaritne odnose, ali i nekoliko vrlo kvalitetnih primjera građanske arhitekture iz razdoblja secesije. Iako je današnja slika Gline prilično izmijenjena recentnjim intervencijama, još uvijek ima niz vlastitih posebnosti koje ju stavljuju na posebno mjesto među krajiškim gradovima u Hrvatskoj. To se prvenstveno odnosi na njen smještaj u specifičnim geomorfološkom i krajobraznom kontekstu koji je uvjetovao njenu prostornu organizaciju. Urbanističko-arhitektonska vrijednost očituje se u specifičnom položaju i rasteru ulica te u sačuvanoj javnoj i stambenoj građanskoj arhitekturi visoke ambijentalne vrijednosti s glavnim parkom u centru grada.

POSTOJEĆI REŽIM ZAŠTITE KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GLINE

Režim zaštite kulturno povijesne cjeline Gline stupnjevano je, temeljem vrednovanja sastavnica povijesne urbane strukture. S obzirom na vrstu i tipologiju povijesnih zgrada, njihov raspored u prostoru i pojedinačno vrednovanje, te utjecaj novije izgradnje i promjena u drugoj polovici 20. st. za zaštićenu Kulturno-povijesnu cjelinu grada Gline uspostavljene su zone «B» (djelomična zaštita povijesnih struktura) i zona «C» (Zona ambijentalne zaštite) u kojima se primjenjuje sljedeći sustav mjera zaštite:

ZONA «B» - Zona djelomične zaštite povijesnih struktura

ZONA B obuhvaća područje uže gradske jezgre formirane oko Trga bana Jelačića sa središnjim parkom i obodnom arhitekturom, Hrvatsku ulicu, veći dio Ulice žrtava Domovinskog rata, Tomislavove i zapadnog dijela Radićeve ulice.

Ovom zonom obuhvaćeni su ulični potezi koji sadrže vrijedne elemente povijesnih struktura različitog stupnja očuvanosti. Obavezna je zaštita i očuvanje osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih građevina i drugih, za ukupnost kulturno-povijesne sredine važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja. Na području ove zone uvjetuju se intervencije u smislu prilagođavanja funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena očuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, interpolacije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

ZONA «C» - Zona ambijentalne zaštite

ZONA C obuhvaća Ulicu kneza Branimira, istočnu stranu Radićeve ulice, veći dio Ulice A. Kovačića, dio Zagrebačke i Majske ulice, zapadni dio Tomislavove ulice, Topličku s prostorom između nasipa Gline i njenog meandra te dio Petrinjske. Ovom zonom zahvaćena je izgradnja u Sisačkoj ulici, odnosno Trgu Petra Krešimira IV te neizgrađeno područje riječnog krajolika sjeverno i zapadno od glavnog gradskog trga do rijeke Maje.

Ova se zona uspostavlja radi osiguravanja mogućnosti kontrole zahvata u neposrednom okolišu zone djelomične zaštite povijesnih struktura («B») u cilju očuvanja povijesnog ambijenta i karakterističnih vizura, odnosno radi zaštite dijelova povijesne urbane građevinske strukture, kao i radi zaštite neistraženog arheološkog lokaliteta srednjovjekovne glinske utvrde. Na području ove zone prihvatljive su metode obnove postojećih struktura i izgradnja novih uz obavezno očuvanje ambijentalnih karakteristika kulturno-povijesne cjeline.

VREDNOVANJE I KATEGORIZACIJA ZGRADA U ZAŠTIĆENOJ KULTURNO POVIESNOJ CJELINI

Sukladno poglavlju 7. Programa mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije, za područje zaštićene kulturno - povjesne cjeline Gline primjenjuju se sljedeće kategorije konzervatorskog vrednovanja građevina:

Kategorija Z/A - Povjesne građevine koje su pojedinačno zaštićena kulturna dobra i građevine za koje će se provesti postupak utvrđivanja svojstva pojedinačnoga kulturnog dobra.

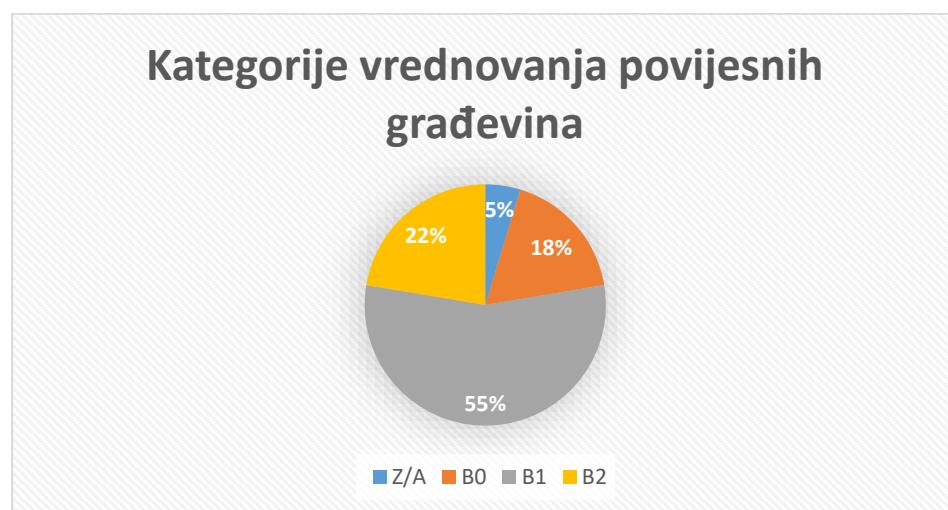
Kategorija B0 - Povjesne građevine visoke arhitektonske kvalitete i stupnja očuvanosti izvornih obilježja, a koje u bitnome određuju povjesnu fizionomiju i sliku, te ambijentalne karakteristike neposredne okoline i grada u cjelini.

Kategorija B1 - Povjesne građevine određene arhitektonske kvalitete i stupnja očuvanosti izvornih obilježja; građevine koje utječu na povjesnu fizionomiju ili ambijentalnost predjela i interpolacije novijeg vremena koje su slijedile mjerilo i arhitektonsko-tipološke osobitosti pripadajuće sredine.

Kategorija B2 - Povjesne građevine djelomičnog stupnja očuvanosti i izraženosti izvornih obilježja; građevine određenoga povjesnog sloja gradnje koje u određenoj mjeri upotpunjuju povjesnu fizionomiju prostora i tvore segmente specifične ambijentalnosti; građevine bez osobitih arhitektonskih vrijednosti.

Kategorija C - Povjesne građevine kojima su bitno izmijenjena izvorna obilježja, bez osobitih su arhitektonsko graditeljskih obilježja i vrijednosti, kasnije gradnje i dogradnje, odnosno gradnja koja ne posjeduje ambijentalno ili funkcionalno značenje u povjesnoj strukturi i koja nije formativna komponenta cjeline.

Kategorija D - Recentna produkcija koja ne podliježe konzervatorskom vrednovanju - građevine građene od 70-ih godina 20. stoljeća.

UTJECAJ POTRESA NA POVIJESNU URBANU STRUKTURU GLINE

Nakon potresa 28 i 29. 12. 2020. kao i nakon učestalih potresa tijekom cijele 2021. obavljen je pregled pojedinačno zaštićenih zgrada i povijesnih zgrada unutar zaštićene urbane cjeline Gline. Unutar ovog područja nalaze se 4 zgrade odnosno lokaliteta sa statusom pojedinačno zaštićenog kulturnog dobra² te 81 povijesna građevina unutar zaštićene povijesne urbane cjeline.

Z-2917	Zgrada bivše gimnazije	Glina, Trg bana Josipa Jelačića 21
Z-4399	Hotel Casina (staro kino i hotel)	Glina, Ulica Stjepana i Antuna Radića 29
Z-7077	Memorijalno mjesto stradanja civilnih žrtava u parohijskoj crkvi Roždenstva Presvete Bogorodice sa spomenikom Antuna Augustiničića	Glina, Ulica Stjepana i Antuna Radića 10
Z-4400	Memorijalno mjesto crkve sv. Ivana Nepomuka	Glina, Trg bana Josipa Jelačića 18

Tablica 1. Popis pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara

Sve povijesne zgrade umjereni su do teško oštećene, odnosno privremeno ili trajno neuporabljive. Na povijesnim zgradama, pored urušavanja dimnjaka, zabatnih zidova i dijelova masivnih potkrovnih vijenaca, nastala su teška oštećenja nosivih i ostalih zidanih konstrukcija osobito na gornjim etažama, na kojima su izražene dijagonalne i „X“ pukotine, a u pojedinim slučajevima došlo je do sloma tanjih poprečnih zidova te djelomičnih ili potpunih urušavanja. Na pojedinim zgradama vidljiv je otklon ili deformacija dijela vanjskih zidova u odnosu na vertikalnu ravnicu. Karakteristične su pukotine na nadvojima i parapetima otvora, a često se preko otvora povezuju po čitavoj visini zgrade. Na zabatima koji se nisu urušili prisutne su horizontalne pukotine u razini međukatne konstrukcije potkrovlja. Vidljive su posljedice rastresanja drvenih međukatnih konstrukcija uz otpadanje žbuke sa zidova i stropova. Teško su oštećeni ili urušeni gotovo svi dvorišni aneksi i krila, a osobito naknadne dogradnje. Većina svodnih konstrukcija nad prizemljima, unatoč mjestimičnim pukotinama pa i težim oštećenjima nije urušena, te je u znatnoj mjeri zadržala geometriju i stabilnost.

Djelovanje potresa relativno dobro su podnijele drvene prizemne i jednokatne tradicijske građevine, one koje su redovito održavane, bez prethodnih konstrukcijskih oštećenja. Nažalost, na području grada Gline velik je broj tradicijskih građevina prije potresa bio napušten i nisu bile održavane što je utjecalo na veća oštećenja, destabilizacije uslijed ranijih oštećenja drvenih elemenata zbog utjecaja atmosferilija, što je izazvalo lokalna slijeganja krovista, otklone drvenih stjenki od vertikale i slično, ali bez popuštanja i urušavanja konstrukcije.

Opis šteta na zgradama i tipologija oštećenja opisani su u poglavlju 3. Programa mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije, (NN 137/2021).

² Na području grada Gline 4 su pojedinačno zaštićena kulturna dobra: dva memorijalna mesta te 2 nepokretna kulturna dobra od kojih se hotel Casina sastoji od 2 zasebne građevine.

Prema konzervatorskoj općoj ocjeni stanja povijesne građevne strukture unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline Gline, koja se temelji na pregledu i popisu šteta od potresa, unatoč brojnosti i intenzitetu oštećenja na zgradama sa statusom kulturnog dobra (ukupno 3) te na ostalim vrednovanim zgradama u povijesnoj jezgri (kat. B0, B1, B2, ukupno 81), nije došlo do potpunog urušavanja gornjih etaža stambenih zgrada kao što je slučaj u Petrinji. Dio visoko valoriziranih zgrada imale su teška oštećenja te zbog toga prijete sigurnosti ljudi i imovine te stoga se sukladno Zakonu o obnovi pristupa njihovom uklanjanju. Od ukupnog broja zgrada previdenih za uklanjanje, te su građevine izdvojene kao zasebna grupa vrijednih povijesnih građevina te je za njih izrađena potrebna dokumentacija kako bi se moglo pristupiti odgovarajućem modelu obnove. Općenito, obnovu svih zgrada unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline moguće je planirati prema jednom od modela razrađenih u poglavlju *Konzervatorski modeli obnove*.

Tabela 2: Prikaz korelacije između kategorije štete i uporabljivosti prema EMS 98 te hitnih mjera zaštite za zgrade sa statusom kulturnog dobra ili unutar KPC

KATEGORIJA ŠTETE	KATEGORIJA UPRABLJIVOSTI	OPIS KARAKTERISTIČNIH ŠTETA	VRSTE HITNIH MJERA ZAŠTITE	VRSTE NUŽNE DOKUMENTACIJA ZA PROVEDBU HITNIH MJERA ZAŠTITE
Kategorija 1	Uporabljivo, uporabljivo s preporukom	Neznatna oštećenja Pokrov je rastresen, mjestimično otpali crijevovi, primjetne su mjestimične tanke pukotine na žbuci pregradnih zidova vidljive s jedne strane. Oprema zgrade je lakše oštećena.	- manji popravci - radovi u opsegu održavanja kojima se ne utječe na izgled i svojstva zgrade	- nije potrebna dokumentacija
Kategorija 2	Privremeno neuporabljivo	Umjerena oštećenja Lagana konstrukcijska oštećenja, umjerena ne-konstrukcijska oštećenja, pukotine na mnogim zidovima, otpali veći dijelovi žbuke, djelomično urušavanje dimnjaka, otpao dio pokrova, otpali dijelovi konzolnih ukrasnih elemenata pročelja.	- zidarski i drugi obrtnički popravci	- fotodokumentacija - troškovnik - tehničko rješenje - arh. snimka postojećeg stanja zgrade ili dijelova zgrade s ucrtanim oštećenjima (prema potrebi)
Kategorija 3		Znatna do teška oštećenja Umjerena konstrukcijska oštećenja, teška ne-konstrukcijska oštećenja, Veće i opsežne pukotine u većini zidova, prijelom i urušavanje dimnjaka iznad ravnine krova, teško oštećeni pojedini pregradni zidovi, slom i rušenje zabatnih zidova i ostalih konzolno istaknutih elemenata zgrade, štete na međukatnim konstrukcijama od urušavanja dimnjaka.	- građevinska sanacija potencijalno opasnih oštećenja - sanacija krovišta i pokrova	- nacrtna dokumentacija stanja prije potresa - arh. snimka postojećeg stanja zgrade - fotodokumentacija - tehničko rješenje - troškovnik
Kategorija 4	Privremeno neuporabljivo	Vrlo teška oštećenja Teška konstrukcijska i vrlo teška ne-konstrukcijska oštećenja, mjestimično destabilizirani nosivi zidovi, urušeni pregradni zidovi, djelomična konstrukcijska oštećenja krovišta, međukatnih konstrukcija, stubišta, srušeni svi konzolni elementi – dimnjaci, zabati, atike i drugo.	- razgradnja opasnih dijelova zgrade - građevinska sanacija opasnih oštećenja - privremena stabilizacija konstrukcija - sanacija krovišta i pokrova - privremeno natkrivanje	- nacrtna dokumentacija stanja prije potresa - arh. snimka postojećeg stanja zgrade - fotodokumentacija - tehničko rješenje - elaborati istraživanja materijala i konstrukcije, temeljnog tla i dr. - projekt uklanjanja nestabilnih dijelova zgrade
Kategorija 5	Neuporabljivo	Razorna oštećenja Vrlo teška konstrukcijska oštećenja, otklon zidova od vertikale i urušavanje nosivih zidova, srušeni pregradni zidovi, krovište, dijelovi međukatnih konstrukcija i stubišta, srušeni dijelovi zgrade, potpuno srušena zgrada.	- djelomična ili potpuna razgradnja - privremena stabilizacija konstrukcija - privremeno natkrivanje - građevinska sanacija opasnih oštećenja	- nacrtna dokumentacija stanja prije potresa - arh. snimka postojećeg stanja zgrade - fotodokumentacija - tehničko rješenje - elaborati istraživanja materijala i konstrukcije, temeljnog tla i dr. - projekt uklanjanja zgrade i nestabilnih dijelova zgrade

Napomena:

Temeljem zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, vrstu hitnih mjera zaštite i opseg dokumentacije za provedbu hitnih mjera zaštite i/ili privremene stabilizacije konstrukcija određuje nadležno tijelo Ministarstva kulture i medija - Konzervatorski odjel u Sisku s obzirom na vrednovanju zgrade i stanje nakon potresa.

KONZERVATORSKI OSVRT NA UZROKE I KARAKTER OŠTEĆENJA POVIJESNIH ZGRADA U GLINI

Uzroci oštećenja povijesnih građevina izazvanih potresom mogu biti pojedinačni, no najčešće se radi o kumulativnom učinku različitih čimbenika i okolnosti povezanih s izvornim arhitektonsko-graditeljskim obilježjima, promjenama na građevini, prethodnim štetnim događajima, izostankom održavanja ili nestručno provedenim prethodnim zahvatima i slično. Važan je i položaj odnosno smjer pružanja zgrade u odnosu na smjer širenja seizmičkih valova, te stanje i vrsta temeljnog tla.

Specifičnost Gline jest velik broj napuštenih i neodržavanih povijesnih građevina u dužem vremenskom razdoblju na kojima su uglavnom očuvana i prepoznatljiva izvorna arhitektonsko-graditeljska obilježja, su uslijed izostanka održavanja pokazale veću osjetljivost na djelovanje potresa. Već početna lokalna oštećenja, postepenim utjecajem atmosferilija dovela su do oslabljivanja konstrukcija što je prilikom potresa uzrokovalo teža oštećenja sve do kolapsa konstrukcija.

Pregledom teških oštećenja nastalih u potresu, ponegdje se mogu uočiti pokazatelji izvornih strukturnih slabosti uzrokovanih tehnikom građenja i slabom izvedbom, lošim rješenjima detalja konstrukcije, slabog veziva, nedovoljne povezanosti spojeva zidova i slično. Osobito se pokazala loša izvedba zabata i dimnjaka. Povijesne adaptacije, dogradnje, nadogradnje i ostale promjene na pojedinim građevinama narušile su izvornu cjelovitost i otpornost zgrade. Važan uzrok nastanka težih oštećenja predstavlja i izvođenje nekontroliranih i neodgovarajućih lokalnih promjena izvedenih u novije doba na izvornoj strukturi zgrada kao što su rušenje unutarnjih zidova, proširivanja otvora, nadogradnje i dogradnje, nestručni popravci i drugo.

Osim jačine potresa koja je premašila predviđanja seismologa do magnitude od 6 po Richteru, dodatni razlog velikih i razornih oštećenja većine povijesnih zgrada mogu biti i inicijalna oštećenja zgrada nastala u potresu 1909. godine, koja s obzirom na onodobne građevinske standarde nisu sanirana na način da podnesu buduće potrese iste ili veće snage.

Razmatranja u ovom poglavlju imaju prvenstveno za cilj potaknuti sagledavanje različitih čimbenika koje treba uzeti u obzir prilikom određivanja pristupa obnovi povijesne urbane strukture i njenoj provedbi. Saznanja o ponašanju povijesnih zgrada u ovom potresu predstavljaju dragocjena iskustva koja mogu biti povod za reviziju zakonske regulative vezane za građenje, prostorno uređenje, upravljanje postojećim građevinama i dr.

Tabela 3: pregled broja oštećenih povijesnih zgrada prema kategorijama oštećenja

KATEGORIJA ŠTETE	K1	K2	K3	K4	K5	UKUPNO
Pojedinačno zaštićene zgrade (Z/A)	0	1	2	0	0	3
Zgrade unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline / B0	1		13	2		16
Zgrade unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline / B1		11	23	13		47
Zgrade unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline / B2		5	11	3		19
UKUPNO						85

OGRANIČENJA U PROVOĐENJU PROGRAMA OBNOVE

Na području Gline kao i ostalih kulturno-povijesnih cjelina Sisačko-moslavačke županije, tijekom povijesti dogodilo se nekoliko jačih potresa među kojima se ističe onaj iz 1880. godine, a osobito potres iz 1909. godine, magnitude između 5,8 i 6 koji je izazvao teška oštećenja na brojnim zgradama. Potres 29. prosinca 2020. magnitude 6,2 kao najjači zabilježeni uzrokao je razorna oštećenja i pokazao visok stupanj ranjivosti povijesne urbane strukture. Stoga se, s obzirom na učestalost i posljedice, potres može smatrati visokim rizikom za područje Pokuplja i Banovine, a moguća naknadna seizmička djelovanja mogu ugroziti sigurnost ljudi, a osobito izvođača radova na oštećenim zgradama te stabilnost već oštećenih dijelova zgrada. Ovaj čimbenik znatno utječe na osjećaj građana i gubitak povjerenja u sigurnost življenja u povijesnim zgradama, što treba uzeti u obzir prilikom odabira modela i pristupa obnovi.

Kašnjenje ili izostanak provedbe hitnih mjera zaštite i privremene stabilizacije konstrukcija vrijednih povijesnih zgrada predstavlja rizik zbog mogućeg nastanka progresivnih šteta uzrokovanih nizom naknadnih potresa i utjecajem atmosferilija. S konzervatorskog gledišta, problem također može predstavljati ubrzani način rušenja nestabilnih dijelova zgrada umjesto pažljive razgradnje što najčešće uzrokuje dodatna oštećenja preostalih stabilnih dijelova konstrukcija. Problem se pojavljuje i vezano za način raščišćavanja ruševina te skladištenje urušenog ili razgrađenog materijala, prvenstveno upotrebljive izvorne opeke starog formata koja će nedostajati za potrebe rekonstrukcije pročelja i drugih zidanih sklopova povijesnih zgrada. Ovime se u značajnoj mjeri smanjuje mogućnost uspješne obnove u smislu očuvanja izvornosti povijesne urbane strukture. Posebno se ističe problem nedostatka izvođača radova s odgovarajućim iskustvom rada na graditeljskoj baštini i kulturnim dobrima kao i radne snage. Problem u obnovi predstavlja također pristup dijelovima povijesnih građevina s dvorišne strane zbog izgradnje u nizu te nedostatak manipulativnog prostora na parcelama zbog dogradnji i izgradnji pomoćnih objekata.

U Glini poseban problem predstavlja položaj povijesne izgradnje blizu današnjeg kolnika što je znatno utjecalo i na nužnost uklanjanja pojedinih dijelova ili cijelih građevina nakon potresa zbog ugroze života ljudi i imovine i uspostave sigurnog prometa državnim cestama, a utjecati će i na samu izvedbu obnove. U procesu obnove Gline problem predstavljaju vrijedne povijesne građevine koje su i prije potresa bile napuštene i bez namjene. Osobito se to odnosi na potez zgrada u Tomislavovoј ulici. Neriješeni vlasnički odnosi također u bitnome otežavaju provođenje hitnih mjera zaštite oštećenih zgrada i programa obnove. Jedno od važnih pitanja u provedbi obnove je raspoloživost kapaciteta za pripremu projektne dokumentacije za obnovu povijesnih građevina kao i raspoloživost arhivskih i drugih podloga nužnih za samu obnovu.

OPĆA NAČELA OBNOVE/KONZERVATORSKI PRISTUP

Prioritet urbane obnove predstavlja obnova pojedinačnih zgrada prema kriterijima njihovog vrednovanja i značenja, stanja nakon potresa te mogućnosti uspostave postojeće ili nove namjene.

Ključna pretpostavka za očuvanje i uspješnu obnovu graditeljske baštine nakon potresa je pravodobno, interdisciplinarno i usklađeno djelovanje koje u stručnom smislu podrazumijeva sljedeće aktivnosti:

- Pregled, popis i procjena šteta, dokumentiranje postojećeg stanja građevina
- Poduzimanje hitnih mjera zaštite i odgovarajućih privremenih zahvata za osiguranje stabilnosti oštećenih konstrukcija radi smanjenja šteta od naknadnih seizmičkih djelovanja te utjecaja atmosferilija, prometa teških vozila i dr.
- Istraživanja materijala i konstrukcija, analiza vrsta oštećenja i ponašanja konstrukcija zgrada u potresu te dijagnostika uzroka oštećenja, uzimajući u obzir izvornu arhitektonsku realizaciju te povijesne i recentne promjene
- Konzervatorsko restauratorska istraživanja i izrada konzervatorskih elaborata
- Organizacija obnove
- Izrada projektne dokumentacije prema načelu poboljšanja (*Building Back Better*), uz primjenu kompatibilnih rješenja protupotresnog pojačanja, energetske učinkovitosti (primjena propisa o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti te postizanje energetskih ušteda u odnosu na stanje prije potresa u najvećoj mogućoj mjeri u skladu s konzervatorskim uvjetima, uključujući primjenu sustava OIE ili priključenje zgrada na učinkovite centralizirane sustave), zaštite od požara, zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti, zelene infrastrukture (fasada/krov i na čestici zgrade), kružnog gospodarenja i dr.
- Izvedba radova od strane kvalificiranih i odgovarajuće opremljenih izvođača u što kraćem vremenu.

KONZERVATORSKI MODELI OBNOVE POJEDINAČNIH ZGRADA

Imajući u vidu razmjere razaranja od potresa te potrebu brzog reagiranja nakon katastrofe i određivanja glavnih smjernica obnove i oporavka u području graditeljske baštine, bilo je nužno utvrditi sustavan konzervatorski pristup u cilju održivog očuvanja i rehabilitacije povijesnih graditeljskih struktura odnosno povijesnih urbanih i ruralnih cjelina. U tom smislu, a nastavno na *Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije*, (u dalnjem tekstu: *Zakona o obnovi*) predloženi su osnovni modeli pristupa i tretmana oštećenih građevina, s obzirom na stupanj oštećenja i njihovo vrednovanje.

Konzervatorski pristup obnovi pojedinačno zaštićenih zgrada i zgrada od značaja za svojstvo kulturno-povijesne cjeline unutar koje se nalaze, predviđa se prema sljedećim osnovnim modelima:

Model A – Cjelovito očuvanje izvornih struktura – obnova postojeće cjeline zgrade.

Prema ovom modelu obnavljaju se zgrade sa statusom kulturnog dobra (pojedinačno zaštićene zgrade) i zgrade od značaja za svojstvo kulturno povijesne cjeline, na kojima nije došlo do sloma i urušavanja znatnih dijelova nosive konstrukcije, a oštećenja su takve naravi da je moguća sanacija i uspostava nosivosti izvorne konstrukcije. Cjelovito očuvanje izvornih struktura zgrade uključuje primjenu sustava protupotresnog pojačanja konstrukcijskih i ne-konstrukcijskih elemenata i sklopova zgrade uz moguće uvođenje suvremenih, kompatibilnih konstrukcijskih rješenja koja u tehničkom i oblikovnom smislu neće negativno utjecati na stanje i vrijednosti kulturnog dobra. Pojedinačna lokalna oštećenja pojedinih dijelova i elemenata zgrade saniraju se izvornim ili srodnim materijalima i tehnikama.

Model B – Djelomično očuvanje izvornih struktura – rekonstrukcija s reintegracijom izvornih struktura

Ovaj model primjenjuje se za zgrade na kojima je došlo do djelomičnog sloma konstrukcije ili znatnih urušavanja dijelova zgrade, primjerice gornjih etaža, pojedinih krila zgrade i sl. Zbog arhitektonske i povijesne vrijednosti zgrade predviđa se njena rekonstrukcija koja uključuje očuvanje i reintegraciju preostalih stabilnih arhitektonsko-građevnih struktura ako one predstavljaju dio svojstva kulturnog dobra, te pojedinačnih arhitektonskih elemenata i detalja. Rekonstrukcija dijelova zgrade bitnih za obilježja kulturnog dobra izvodi se u izvornim ili srodnim materijalima i tehnicu gradnje. Pored tradicionalnih sustava i tehnike gradnje, za rekonstrukciju preostalog dijelova zgrade moguće je koristiti i suvremene materijale, usklađene u tehničkom i oblikovnom smislu s očuvanim, reintegriranim dijelom zgrade. Predviđa se uključivanje preostalih povijesnih konstrukcija u nosivi sustav, a model podrazumijeva cjelovitu primjenu sustava protupotresnog pojačanja zgrade uz uvođenje suvremenih, kompatibilnih konstrukcijskih rješenja koja u tehničkom i oblikovnom smislu neće negativno utjecati na vrijednosti kulturnog dobra.

Reintegracija može obuhvatiti vanjske i unutarnje nosive zidove, svodne konstrukcije, zidove reprezentativnih uličnih i/ili bočnih pročelja, pojedinačne arhitektonske elemente i detalje.

Razgradnja dijelova zgrade koji se zbog karaktera oštećenja ne mogu zadržati i reintegrirati, provodi se ručno ili strojno na način da prilikom razgradnje ne nastanu dodatne štete na dijelovima zgrade koji se mogu sačuvati. Razgrađeni iskoristivi materijal (opeka, drvena građa, građevinski kamen i sl.) potrebno je odgovarajuće zbrinuti zbog mogućnosti ponovne ugradnje.

Model C – Faksimilska rekonstrukcija cjeline zgrade

Zgrade sa statusom kulturnog dobra (pojedinačno zaštićene zgrade) oštećene u takvom opsegu i intenzitetu da iz tehničkih razloga nije održivo očuvanje izvornih struktura *in situ* (uništene zgrade), a za koje postoji dostatna arhitektonska dokumentacija (prije uklanjanja obavezna je izrada arhitektonske snimke postojećeg stanja), moguća je obnova faksimilskom rekonstrukcijom. Ovim modelom predviđa se rekonstrukcija svih elemenata zgrade koji su predstavljali sastavnicu svojstva kulturnog dobra. Rekonstrukcija se provodi korištenjem izvornih, odnosno istovrsnih ili srodnih materijala i tehnika gradnje s primjenom cjelovitog sustava protupotresnog pojačanja. Podrazumijeva se reintegracija pojedinih karakterističnih, originalnih arhitektonskih elemenata izvorne zgrade. Rekonstrukcija može uključiti i primjenu suvremenih, konstrukcijskih rješenja koja u tehničkom i oblikovnom smislu neće negativno utjecati na arhitektonsku cjelinu zgrade.

Model C1 – Djelomična faksimilska rekonstrukcija

Ovaj model predviđa faksimilsku rekonstrukciju dijelova uništene građevine koji su predstavljali ključnu sastavnicu svojstva kulturnog dobra ili su bitni za očuvanje vizualnog identiteta zaštićene kulturno povijesne cjeline. Faksimilska rekonstrukcija prema ovom modelu najčešće se odnosi na glavno (ulично) pročelje zgrade, a u pojedinim slučajevima predmet rekonstrukcije mogu biti i drugi dijelovi građevine. Faksimilski rekonstruirani dio zgrade izvodi se istovrsnim ili srodnim materijalima i tehnikama gradnje s odgovarajućim protupotresnim pojačanjem, uz poštivanje arhitektonsko – oblikovnih obilježja originala. Ostali dijelovi građevinskog sklopa zgrade mogu se graditi suvremenim arhitektonskom pristupom i konstrukcijskim rješenjima, usklađenim s faksimilski rekonstruiranim dijelom zgrade i prostorno - povijesnim obilježjima lokacije.

Model D – Nova (zamjenska) izgradnja

Za teško oštećene ili uništene zgrade koje nisu od značaja za svojstvo kulturno-povijesne cjeline, prihvatljivo je potpuno uklanjanje i zamjenska gradnja koja se u projektantskom pristupu mora temeljiti na suvremenim načelima nove izgradnje u povijesnom kontekstu, uvažavajući arhitektonska, graditeljska i prostorna obilježja kulturno povijesne cjeline i urbanog okruženja. Ovaj model može se primijeniti i u slučaju povijesnih zgrada koje su nepovratno uništene, a za koje ne postoji dosta dana dokumentacija za primjenu modela faksimilske rekonstrukcije ili u slučaju šireg sagledavanja prostornih cjelina, gdje bi urbana preobrazba s novim urbanističko- arhitektonskim rješenjima predstavljala suvremeni doprinos urbanoj obnovi. Kod gradnje nove zgrade potrebno je istu izgraditi u skladu s važećim propisima za nove zgrade te važećoj prostorno-planskoj dokumentacijom.

Predloženi konzervatorski modeli temelje se na ocjeni stanja i konzervatorском vrednovanju pojedine zgrade, razmatrajući i mogućnost djelomičnog očuvanja zgrade, odnosno djelomičnog uklanjanja zgrade, te model nove gradnje u vidu faksimila (faksimilska rekonstrukcija) ili suvremenog arhitektonskog rješenja. Ovi modeli nisu u suprotnosti s načinima obnavljanja oštećenih zgrada iz članka 16., stavka 1. Zakona o obnovi kojim se propisuju načini obnove prema razini zahvata i to: popravkom ne-konstrukcijskih elemenata, popravkom konstrukcije, pojačanjem konstrukcije i cjelovitom obnovom zgrade. Naime, Zakon o obnovi ne tretira eksplicitno slučaj djelomičnog uklanjanja zgrade odnosno rekonstrukciju s reintegracijom sačuvanih dijelova zgrade (Model B). Zakon o obnovi također ne regulira način gradnje zamjenskih zgrada koje nisu obiteljske kuće, odnosno onih zgrada koje se prema članku 15., stavak 1. smatraju zgradama javne namjene, višestambenim zgradama, poslovnim zgradama i stambeno poslovnim zgradama, a koje su temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara imaju status kulturnog dobra ili se nalaze unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline. S konzervatorskog gledišta, a temeljem zakonske nadležnosti potrebno je utvrditi način gradnje ovih zgrada prema konzervatorskim modelima C odnosno C1 koji podrazumijevaju faksimilsku rekonstrukciju ili prema modelu D koji se odnosi na suvremena arhitektonska rješenja.

Važno je istaknuti da ocjena uporabljivosti zgrade (prema brzoj procjeni HCPI) ne utječe nužno na konzervatorski model obnove, odnosno zgrade sa statusom kulturnog dobra i zgrade od značaja za svojstvo kulturno povijesne cjeline ocjenjene kao neuporabljive, mogu biti obnavljane prema konzervatorskom modelu A ili B. Obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra prema konzervatorskom modelu A i B, provodi se cjelovitom obnovom zgrade temeljem članka 16. stavka 6. Zakona o obnovi. Vezano za predložene modele obnove, korišteni pojmovi „rekonstrukcija“ najčešće se odnosi na tzv.

konzervatorsku rekonstrukciju koja podrazumijeva ponovno građenje razgrađenih dijelova zgrade ili čitave zgrade u obliku prema izvornom odnosno povijesnom stanju na temelju dostupne dokumentacije. S obzirom na stanje zgrada unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline Gline, ocjenjuje se da će najveći broj zgrada, unatoč karakteru oštećenja biti moguće uspješno obnoviti prema modelu A i B.

Tabela 4. prikaz korelacije načina obnove oštećenih zgrada prema Zakonu o obnovi i konzervatorskih modela predloženih ovim programom

NAČINI OBNOVE OŠTEĆENIH ZGRADA (prema čl. 16. Zakona o obnovi)	KONZERVATORSKI MODELI OBNOVE (s obzirom na stanje zgrade i kategoriju vrednovanja)					
	Oštećene i djelomično uništene zgrade – obnova, rekonstrukcija		Pretežno i potpuno uništene zgrade - gradnja			
	Zgrade na kojima nisu urušeni dijelovi nosive konstrukcije, moguća obnova konstrukcije		Zgrade s urušenim ili nestabilnim dijelovima nosive konstrukcije koje nije moguće obnoviti cijelovitim očuvanjem izvornih struktura	Zgrade oštećene u takvom opsegu i intenzitetu da iz tehničkih razloga nije održivo očuvanje izvornih struktura <i>in situ</i>		
	Model A		Model B		Model C	Model C1
	Z/A	B0,B1,B2	Z/A	B0	Z/A	Z/A, B0, B1
1. Popravak ne-konstrukcijskih elemenata		X		X	Rekonstrukcija svih elemenata zgrade koji su predstavljali sastavnicu svojstva kulturnog dobra	Rekonstrukcija dijelova uništene zgrade koji su predstavljali ključnu sastavnicu svojstva kulturnog dobra ili su bitni za očuvanje identiteta zaštićene kulturno povijesne cjeline
2. Popravak konstrukcije		X		X		
3. Pojačanje konstrukcije		X		X		
4. Cjelovita obnova konstrukcije		X		X		
5. Cjelovita obnova zgrade	X	X	X	X		
						Gradnja prema suvremenim načelima nove gradnje uz poštivanje arhitektonskih, graditeljskih i prostornih obilježja kulturno povijesne cjeline i urbanog okruženja
						Model D C, D

NAČELNE KONZERVATORSKE SMJERNICE ZA DOKUMENTE PROSTORNOG PLANIRANJA

Za područje urbane cjeline grada Gline donose se smjernice urbane obnove s aspekta planiranja i upravljanja gradom na temelju valorizacije postojećeg stanja te ostalih bitnih kriterija:

- Obnova povijesnih građevina prema ovim Programom donesenim modelima A, B, C, C1.

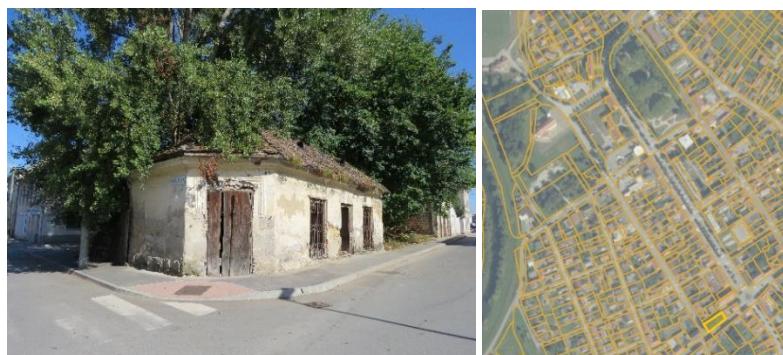
Obnova povijesnih građevina prema modelima obnove A, B, C, C1 odnosi se na povijesne zgrade u urbanoj cjelini Gline vrednovane kategorijama Z/A, B0, B1 i B2. Unutar urbane cjeline Gline 3 su pojedinačno zaštićene građevine (dvije zgrade hotela Casina te zgrada stare gimnazije) te ukupno 81 povijesna građevina (Trg bana J. Jelačića 3, 19-20, 22, 24; Ulica kneza Branimira 8, 11, 13, 15, 17, 23, 26-28, 31, 33; Ulica kralja Tomislava 1, 2, 8-10, 13, 16, 19, 20, 22, 24, 25, 26-28, 30, 36, 33, 43, 58-60; Ulica ţrtava Domovinskog rata 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 18, 19/21, 23, 23a, 29, 31; Hrvatska ulica 2, 3, 5, 6, 8, 10, 20, 18, 26, 28, 29, 32; Trg dr. F. Tuđmana 12, 14, 15-16, 24, 17, 18, 19, 20, 23; Vinogradska ulica 1, Toplička ulica 5, Ulica Ante Kovačića 2, 9, 28; ulica Braće S. i A. Radića 6, 7 i 9, 11, 13 i 15, 19, 21, 23; Zagrebačka ulica 6, 8; Ulica Ante Kovačića, Petrinjska ulica 7, 15, 16; Ulica Petra Krešimira IV 2, uz navedene neposredno uz zonu C nalaze se visoko valorizirane građevine Frankopanska ulica 21, 22).

Slika. 1a. Pojedinačno zaštićeno kulturno dobro, zgrada stare gimnazije; 1b. visoko valorizirana zgrada u Ulici žrtava Domovinskog rata 29

2. Nova gradnja na mjestu potresom oštećenih i uklonjenih građevina te devastiranih poteza unutar uličnih nizova i uličnih blokova zone B i C urbane cjeline grada Gline.

Kao posljedica oštećenja nastalih u potresu na području urbane cjeline, sukladno Zakonu o obnovi provode se uklanjanja/djelomična uklanjanja zgrada koje prijete sigurnosti ljudi i imovine. Također, određen broj građevina, unatoč manjim oštećenjima od potresa ili oštećenjima koji neće rezultirati uklanjanjem, predstavljaju problem zbog nekorištenja i dugogodišnjeg neodržavanja. S ciljem revitalizacije povijesne urbane cjeline Gline, konzervatorske smjernice za pojedine devastirane poteze imaju za cilj pridonijeti kvalitativnom mijenjanju zatečenih morfoloških obilježja gradbenih struktura prostora novim vrijednostima. Interpolacija novih građevina mora biti rezultat aktivne suradnje urbanista, arhitekata i konzervatora. U pripremi projekata nužno je sagledavanje karaktera i obilježja pripadajućeg dijela povijesnog urbanog prostora te utvrđivanje mogućnosti prihvatljivih promjena kojima će se urbanistički konsolidirati i unaprijediti devastirani dijelovi grada vodeći računa o tipologiji, kapacitetu i mjerilu nove izgradnje te odgovarajućem arhitektonskom oblikovanju.

Slika 2 . Primjer zgrade predviđene za uklanjanje, devastirano područje položaj unutar cjeline, napuštena i neodržavana parcela od Domovinskog rata. Položaj na katastarskoj podlozi (<https://www.katastar.hr/#/>)

Za prostor uklonjenog Autobusnog kolodvora na kč.br. 1698, k.o. Gline propisuje se provedba javnog arhitektonsko-urbanističkog natječaja budući da se radi o urbanistički izuzetno važnoj poziciji u gradskom središtu te izravnom utjecaju potencijalne nove izgradnje na najvrijednije sastavnice povijesne urbane strukture u neposrednom okruženju (pojedinačne povijesne zgrade - hotel Casina i župni dvor te središnji povijesni park). Novogradnja svojom postavom, volumenom i arhitektonskim oblikovanjem ne smije narušiti povijesni ambijent parka i Trga bana J. Jelačića s okolnom povijesnom izgradnjom. Pri izgradnji

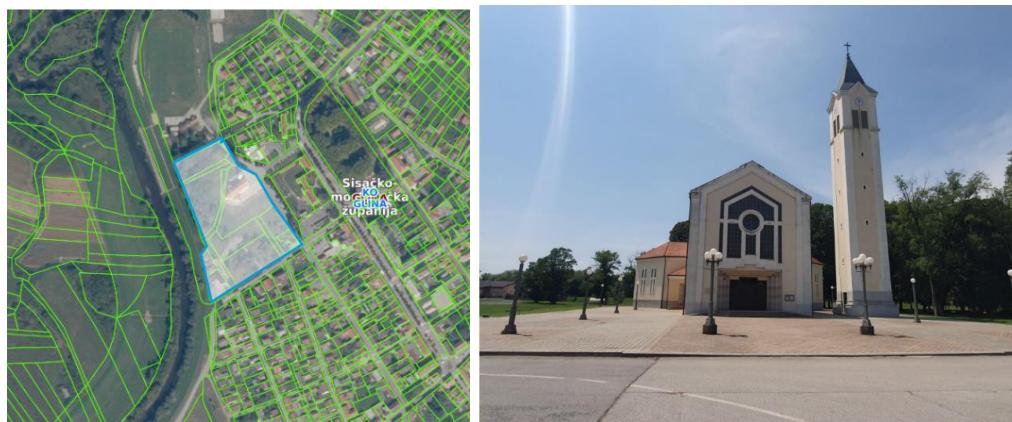
na navedenom području potrebno je planirati arheološki nadzor zbog potvrđenih povijesnih slojeva vezanih uz radnije slojeve grada i utvrde Glina.

Slika 3. Zgrada Autobusnog kolodvora koja je uklonjena i položaj na katastarskoj podlozi (<https://www.katastar.hr/#/>)

3. Nova gradnja na slobodnom neizgrađenom prostoru u smislu širenja ili popunjavanja neizgrađenih površina ima za cilj konačno arhitektonsko definiranje ovih zona što može pozitivno utjecati na kvalitetu okolnog ambijenta.

Unutar kulturno-povijesne cjeline Gline utvrđene su pozicije slobodnog neizgrađenog prostora koje su bitne za očuvanje svojstva kulturnog dobra: prostor zone C između Ulice Petra Krešimira IV i Runjaninove ulice te Trga bana J. Jelačića i rijeke Gline. Konzervatorske smjernice odnose se na tipologiju, položaj na parceli i mjerilo te hortikultурno uređenje u skladu sa zaštićenim potezom uz rijeku Glinu koji predstavlja dio prirodnog krajolika integriranog u urbani prostor s velikim potencijalom sportsko-rekreacijske zone grada Gline. Vezano za izgradnju na navedenom području potrebno je planirati arheološki nadzor zbog potvrđenih povijesnih slojeva vezanih uz radnije slojeve grada i utvrdu Glina.

Slika 4.

4. Opće smjernice za novu izgradnju stambene, gospodarske, poslovne, javne i druge namjene odnose se na projektiranje prema načelu uspostave harmoničnog odnosa (gabarirom, oblikovnim karakteristikama i upotrebom građevnih materijala) s povjesnom izgradnjom i prirodnim sastavnicama naselja i prostora, očuvanje bitnih elemenata povjesne matrice i parcelacije, karaktera ulica i javni prostori te parcelacija bez izmjene njihove geometrije. Potrebno je naći nove namjene za povjesne građevine za koje trenutno ne postoji potreba vraćanja u izvornu funkciju, kako bi se zaustavilo njihovo daljnje propadanje i sprječila devastacija.

PROGRAMSKE MJERE

Programske mjere obuhvaćaju kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve Programa obnove kojima će se stvoriti preduvjeti za opravak kulturno-povjesne cjeline Gline te obnovu pojedinačnih kulturnih dobara, imajući u vidu značenje graditeljske baštine za grad u cjelini.

KRATKOROČNE MJERE

Ove mjere i aktivnosti obuhvaćaju postupanja nakon katastrofe kojima se osiguravaju uvjeti za početak sustavne obnove povjesne urbane cjeline. Dio kratkoročnih mjer koje obuhvaćaju hitne mjeru zaštite i privremene mjeru stabilizacije konstrukcija uključujući izradu potrebnih tehničkih rješenja, provedbu nužnih istraživanja, ekspertiza i sl., te pripremu projektne dokumentacije za obnovu zgrada. Glavnina ovih mjer, kao što je uvodno spomenuto, predstavlja prihvatljiv trošak za financiranje putem Fonda solidarnosti Europske Unije. Planira se usklađenje Urbanističkog plana uređenja grada Gline s Programom cjelovite obnove.

PROVEDBA HITNIH MJERA ZAŠTITE

Na potresom oštećenim građevinama sa statusom kulturnog dobra te ostalim povjesnim građevinama unutar zaštićene kulturno-povjesne cjeline vrednovanim unutar kategorija Z/A, B0, B1 te B2, provode se hitne mjeru zaštite i privremene mjeru stabilizacije konstrukcije zgrada. Ove mjeru provode se radi sigurnosti ljudi te sprečavanja nastanka dalnjih šteta od naknadnog urušavanja i djelovanja atmosferilija

na konstrukcijskim ili ne-konstrukcijskim dijelovima zgrada, te šteta na pojedinim vrijednim arhitektonsko-stilskim elementima na vanjšini ili u unutrašnjosti zgrade u cilju očuvanja izvornosti urbane strukture u najvećoj mogućoj mjeri, odnosno radi uspostave sigurnosnih uvjeta za detaljan pregled i ekspertizu stanja konstrukcija i materijala, izradu arhitektonske dokumentacije postojećeg stanja te izradu projekta cjevitne obnove zgrade ili njene konzervatorske rekonstrukcije. Mjere obuhvaćaju sljedeće vrste zahvata:

- *Izrada tehničkih rješenja za provedbu složenijih hitnih mjera zaštite*

Za provedbu složenijih hitnih mjera zaštite i privremenih mjera stabilizacije konstrukcija koje podrazumijevaju zadržavanje oštećenih dijelova zgrade nužno je izraditi tehnička rješenja kojima se definira način izvođenja radova, uklanjanja opasnih dijelova zgrade, te vrsta, dimenzije i materijali privremene konstrukcije za stabilizaciju dijelova konstrukcije zgrade. Tehničko rješenje izrađuje ovlaštena stručna osoba – inženjer građevinarstva ili arhitekture specijalizirana za povjesne građevinske konstrukcije, temeljem pregleda zgrade i nastalih oštećenja.

- *Izvedba hitnih mjera zaštite*

Radove ove vrste izvode odgovarajuće sposobljene i opremljene ovlaštene fizičke ili pravne osobe prema tehničkom rješenju ako je potrebno. Prije razgradnje zgrade ili dijelova zgrade nužno je provesti dokumentiranje stanja ovisno o vrsti i opsegu razgradnje. Dokumentiranje po potrebi obuhvaća: fotogrametrijsko snimanje odnosno 3D scan zgrade ili dijelova zgrade, fotografsko snimanje, izradu odljeva elemenata arhitektonsko – stilskih dekoracija pročelja i/ili unutrašnjosti. Razgradnja i uklanjanje te deponiranje vrijednih arhitektonsko stilskih elemenata građevina provodi se uz odgovarajuće obilježavanje elementa i dokumentiranja njegovog položaja na zgradi radi ponovne ugradnje prilikom obnove ili rekonstrukcije zgrade.

Razgradnja dijelova zgrade koji se zbog karaktera oštećenja ne mogu zadržati i reintegrirati, provodi se ručno ili strojno, na način da prilikom razgradnje ne nastanu dodatne štete na dijelovima zgrade koji se mogu sačuvati. Razgrađeni iskoristivi materijal (opeka, drvena građa, građevinski kamen i sl.) potrebno je pohraniti na parceli ili na drugoj odgovarajućoj lokaciji, radi ponovne ugradnje u sklopu rekonstrukcije zgrade ili dijelova zgrade.

Svi radovi hitnih mjera zaštite provode se prema uputama i tehničkim rješenjima ovlaštenih stručnih osoba za građevinske konstrukcije i uz njihov stručni nadzor, te uz nadzor i upute nadležnog tijela Ministarstva kulture i medija – Konzervatorskog odjela u Sisku.

Provedba hitnih mjera obuhvaća sljedeće zahvate:

Osiguranje perimetra opasno oštećenih zgrada. Postavljanje ograda za sprečavanje neovlaštenog pristupa na sigurnoj udaljenosti od zgrade s obzirom na odredbe vezane za zonu urušavanja.

Razgradnja oštećenih, nestabilnih ne-konstrukcijskih dijelova zgrade. Dimnjaci, zabati, atike, tornjići i ostali dekorativni elementi na krovu, vijenci i dekorativni elementi pročelja, dijelovi pokrova, ostalo.

Razgradnja oštećenih, nestabilnih konstrukcijskih dijelova zgrade. Krovišta, dijelovi nosivih zidova, dijelovi svodnih konstrukcija, međukatne konstrukcije, stubišta, ostalo.

Kontrolirano raščišćavanje dijelova zgrade urušenih u potresu. Odvoz urušenog materijala na deponiju uz prethodni pregled te izdvajanje i pohranu vrijednih arhitektonsko-stilskih elemenata i upotrebljivog građevinskog materijala.

Razgradnja i uklanjanje te deponiranje vrijednih arhitektonsko stilskih elemenata zgrade. Kameni portalni i okviri otvora pročelja i unutrašnjosti zgrade, kameni i lijevani dekorativni elementi pročelja i krova, metalne i drvene vratnice, metalni i drveni kapci, ograde, rešetke i ostali elementi od kovanog željeza, ukrasni limeni elementi, dijelovi arhitektonske plastike pročelja, uzorci prozora, ostalo prema uputi konzervatora .

Privremeno pokrivanje krovista na mjestima oštećenja ili trajna obnova pokrova. Pokrivanje priručnim materijalima, popravak rastresenog pokrova, ugradnja novog pokrova odgovarajuće vrste i oblika.

Natkrivanje ostataka zgrade – zaštita od atmosferilija. Izvedba privremene nadstrešnice nad zidovima i svodovima te ostalim otkrivenim dijelovima zgrade; pokrivanje vrhova zidova nepropusnim folijama i sl.

Privremena stabilizacija konstrukcije te oštećenih i nestabilnih dijelova zgrade predviđenih za obnovu. Cjelovito ili mjestimično podupiranje, razupiranje, zatezanje nosivih zidova; cjelovito ili mjestimično podupiranje svodova, stropova, stubišta; privremena stabilizacija krovne konstrukcije; podupiranje potpornih zidova bitnih za stabilnost zgrade i dr. na način kojim se osigurava sigurno kretanje pješaka.

Privremeno zatvaranje ili trajna obnova zabata i ostalih parcijalnih oštećenja na vanjskim zidovima radi sprečavanja nastanka daljnje štete od vanjskih utjecaja. Privremeno zatvaranje otvora daščanom oplatom, pločastim materijalima ili folijom na odgovarajućoj konstrukciji; trajna obnova zabata zidanjem u istom ili srodnom materijalu uz pojačanje, te zazidavanje i prezidavanje lokalnih oštećenja ukoliko je ostatak zgrade stabilan u dovoljnoj mjeri.

Ministarstvo kulture i medija preuzeo je provođenje mjera stabilizacije i zaštite za 1 pojedinačno zaštićeno kulturno dobro te 3 visoko vrednovane zgrade na području grada Gline. Navedene mjere provedene su putem nadležnog tijela Ministarstva kulture i medija sredstvima iz državnog proračuna te financiranjem putem Fonda solidarnosti EU kao i putem Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Na 1 pojedinačno zaštićenom kulturnom dobru i više visoko vrednovanih zgrada mjere su provedene organizirano putem Grada Gline sredstvima odobrenim od Vlade RH za provođenje hitnih mjer.

Za provedbu ovih mjera prijavljena je tehnička dokumentacija privremenih mjera stabilizacije konstrukcije. Nakon provedenih hitnih mjera zaštite slijedi faza izrade projekata obnove.

UKLANJANJE ZGRADA ILI DIJELOVA ZGRADA

Za uklanjanje zgrada izrađuje se Elaborat o ocjeni postojećeg stanja građevinske konstrukcije za uklanjanje uništene zgrade ili dijela zgrade prema članku 25. i 25a Zakona o obnovi. Zgrade koje imaju status kulturnog dobra i visoko vrednovane zgrade unutar kulturno povijesne cjeline koje su oštećene u takvom opsegu i intenzitetu da iz sigurnosnih i tehničkih razloga nije održivo očuvanje izvornih struktura *in situ* (uništene zgrade) provodi se njihovo djelomično ili potpuno uklanjanje uz suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture i medija. Djelomično uklanjanje podrazumijeva uklanjanje urušenih ili teško oštećenih dijelova zgrade koje nije moguće obnoviti te se predviđa njihova rekonstrukcija uz integraciju sačuvanih dijelova zgrade (Model B). Prije uklanjanja potrebno je provesti

privremene mjere stabilizacije konstrukcija koje se zadržavaju zbog očuvanja bitnih sastavnica svojstava kulturnog dobra (primjerice podupiranje svodnih konstrukcija prizemlja, podupiranje i/ili utezanje pročeljnih zidova i sl.) te prethodno dokumentiranje zatečenog stanja zgrade. Uklanjanje se provodi na način da prilikom izvođenja radova uklanjanja ne nastanu dodatne štete na dijelovima zgrade koji se ne uklanjaju. Djelomična uklanjanja pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara i visoko vrednovanih zgrada unutar zaštićene kulturno povjesne cjeline provodi se sukladno članku 25.a Zakona o obnovi. Potpuno uklanjanje uništenih zgrada unutar zaštićene kulturno povjesne cjeline koje nisu visoko vrednovane, provodi se uz prethodno dokumentiranje zatečenog stanja zgrade. Uništena zgrada uklanja se u skladu s projektom za uklanjanje zgrade.

O uklanjanju nepokretnog kulturnog dobra nadležno tijelo Ministarstva kulture i medija pribavlja mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, sukladno članku 64. Zakona o Zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Od visoko valoriziranih zgrada (B0 vrednovanja) do sada su na gospodarskom dijelu 1 povjesne zgrade (kompleks Kuće himne) u gradu Glini utvrđena teška oštećenja i potreba djelomičnog uklanjanja pri čemu je propisana nužnost provedbe mjere stabilizacije i zaštite dijelova izvorne građevine koje je moguće očuvati temeljem ovog Programa i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

PROVEDBA ISTRAŽNIH RADOVA I EKSPERTIZA

Za potrebe utvrđivanja stanja građevinskih materijala i konstrukcija oštećenih zgrada, kao i stanja temeljnog tla te procjene mogućnosti i načina obnove, predviđa se prema potrebi provođenje istražnih radova i izrada odgovarajućih ekspertiza. U slučajevima gdje ne postoji odgovarajuća konzervatorska dokumentacija, u ovu vrstu radova uključena su konzervatorsko-restauratorska istraživanja u svrhu utvrđivanja detaljnijih smjernica za cijelovitu obnovu i prezentaciju kulturnog dobra.

PROJEKTIRANJE

Konzervatorske smjernice za obnovu nakon potresa povjesnih zgrada unutar kulturno-povjesnih cjelina utvrđene su u sklopu poglavlja 7. Programa mjera s ciljem usmjeravanja i olakšavanja izrade projektne dokumentacije za obnovu zgrada oštećenih u potresu. Projekt obnove konstrukcije zgrade izrađuje se u skladu s navedenim smjernicama. Projektant projekta obnove konstrukcije zgrade dužan je izraditi projekt u skladu s konzervatorskim smjernicama i za isto odgovara. Projekt obnove zgrade za cijelovitu obnovu izrađuje se u skladu s posebnim uvjetima koje po službenoj dužnosti utvrđuje nadležno javnopravno tijelo u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

Posebni uvjeti za projekt cijelovite obnove utvrđuju se elektroničkim putem primjenom elektroničkog programa eDozvola, po zahtjevu projektanta, koji se podnosi Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine te se uz zahtjev prilaže opis i grafički prikaz građevine koja je predmet obnove, sukladno članku 19. Zakona. Ukoliko su utvrđeni posebni uvjeti iz područja zaštite kulturnih dobara na projekt obnove zgrade za cijelovitu obnovu potrebno je ishoditi suglasnost tijela nadležnog za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Zahtjev za suglasnost na projekt cijelovite obnove zgrade podnosi se elektroničkim putem primjenom elektroničkog programa eDozvola, po zahtjevu projektanta, koji se podnosi Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine. U postupku izdavanja suglasnosti na projekt obnove zgrade za cijelovitu obnovu se primjenjuje odredba članka 86. Zakona o gradnji, a javnopravno tijelo dužno je izdati

suglasnost ili postupak njezina izdavanja rješenjem obustaviti te potvrdu, odnosno rješenje dostaviti Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, projektantu i investitoru u roku od 15 dana od dana primitka zahtjeva.

Za pojedinačno zaštićena kulturna dobra te visoko valorizirane zgrade Z/A vrednovanja konzervatorske smjernice za obnovu izdaje nadležni Konzervatorski odjel.

U Programu mjera dane su osnovne smjernice za povijesne zgrade B0, B1, B2 vrednovanja za zajedničke dijelove vanjštine zgrada (krovišta (konstruktivni elementi i pokrov), ulična pročelja, dvorišta i ostala pročelja, zabate, dimnjake), zajedničke dijelove unutrašnjosti zgrada (stubišta, kućne veže, vestibule) i sustav nosive konstrukcije zgrade. U Programu mjera navode se i smjernice za zgrade kategorije C i D vrednovanja.

Vrednovanje zgrada	Podatak daje Konzervatorski odjel prema izrađenom Katalogu za područje Kulturno-povijesne cjeline grada Gline
Pojedinačno zaštićene Visoko valorizirane Z/A, B0	<p>Postupanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Akt o mjerama zaštite 2. Za izdavanje konzervatorskih smjernica dostavlja se Elaborat ocjene postojećeg stanja građevinske konstrukcije 3. Za izdavanje posebnih uvjeta dostavlja se putem sustava eDovzvola idejno rješenje i propisani Elaborati iz akta o mjerama zaštite, konzervatorskih smjernica 4. Suglasnost na projekt obnove putem sustava eDovzvola
Povijesne zgrade unutar kulturno-povijesnih cjelina B1-B2	<p>Postupanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Za izdavanje posebnih uvjeta dostavlja se Elaborat ocjene postojećeg stanja građevinske konstrukcije usklađen sa konzervatorskim smjernicama iz Programa mjera 2. Potvrda (suglasnost) na projekt obnove

Izrada projekata cjelovite obnove povijesnih zgrada i zamjensku gradnju - konzervatorske smjernice

Sukladno Pravilniku o sadržaju i tehničkim elementima projektne dokumentacije obnove, projekta za uklanjanje zgrade i projekta za građenje zamjenske obiteljske kuće oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije (NN 127/2020) izrađuje se Elaborat ocjene postojećeg stanja građevinske konstrukcije, kao početni dokument u postupku obnove.

Sukladno Zakonu o obnovi zgrada oštećenih potresom na području grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije, za zgrade sa statusom kulturnog dobra i zgrade javne namjene izrađuju se projekti cjelovite obnove zgrade. Ovisno o raspoloživim sredstvima i opsegu radova predviđenih Projektom cjelovite obnove, moguća je zasebna

izrada Projekta obnove konstrukcije kao prva faza cijelovite obnove kojim se projektira samo popravak konstrukcije, pojačanje konstrukcije i/ili cijelovita obnova konstrukcije te, po potrebi, popravak nekonstrukcijskih elemenata.

Za izradu projekata cijelovite obnove koji se odnose na zgrade sa statusom kulturnog dobra te projekata obnove za zgrade unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline Gline pored primjene *Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom na području grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije*, primjenjuje se *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, te smjernice ovog Programa.

Projekti cijelovite obnove potresom oštećenih građevina - kulturnih dobara (kategorija Z/A) i ostalih vrijednih građevina unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline (kategorija B0, B1, B2) koji uključuju **očuvanje izvornih struktura cjeline zgrade ili djelomično očuvanje izvornih struktura – rekonstrukcija s reintegracijom izvornih struktura** (modeli A ili B), moraju uzeti u obzir povijesnu genezu zgrade i dijagnostiku uzroka oštećenja pojedinih sklopova i zgrade u cjelini. Metode i rješenja za protupotresno pojačanje moraju biti kompatibilni povijesnoj konstrukciji, tehnički gradnje i materijalima te osigurati cijelovito i povezano djelovanje konstrukcijskih i ne-konstrukcijskih sklopova u slučaju budućeg potresa. Projekti cijelovite obnove pored zadržavanja i obnove zatečenih, arhitektonski definiranih i valoriziranih sklopova ili cjeline zgrade, podrazumijevaju i restituciju izvornih, vrijednih povijesnih elemenata vanjske i/ili unutrašnje stilske obrade i opreme, koji su u prethodnim zahvatima uklonjeni, degradirani ili otkriveni nakon potresa, na temelju vjerodostojne dokumentacije ili jasnoće utvrđenog nalaza. Projektom također treba predvidjeti uklanjanje ili arhitektonsko usklađivanje neprimjerenih dogradnji, nadogradnji i sl. Za teško oštećene dvorišne dogradnje, a osobito one bez arhitektonske i povijesne vrijednosti koje nisu sastavni dio izvorne arhitektonske cjeline, načelno je prihvatljiva zamjenska dogradnja odgovarajućeg suvremenog arhitektonskog oblikovanja, položajem i gabaritima usklađena s matičnom zgradom i okruženjem.

U slučaju kada se obnovom predviđaju promjene na zradi u odnosu na zatećeno stanje, kao što je prethodno navedeno, u postupku izrade projekta može se prema potrebi zatražiti izrada konzervatorskog elaborata radi dopune saznanja o građevini, nužnih za utvrđivanje konzervatorskih posebnih uvjeta.

Za uklonjene zgrade čija se obnova predviđa kao potpuna ili djelomična faksimilska rekonstrukcija (model C i C1) projektom je potrebno uskladiti način gradnje s tehničkim zahtjevima protupotresnog pojačanja i drugim zahtjevima. Dijelove zgrade koji se projektiraju kao suvremena struktura potrebno je odgovarajuće tehnički i oblikovno povezati s rekonstruiranim dijelom zgrade.

Projektima je potrebno predvidjeti ugradnju i reintegraciju izvornih arhitektonskih i stilsko dekorativnih elemenata zgrade uklonjenih i pohranjenih u sklopu provedbe hitnih mjera zaštite zbog stupnja oštećenja zgrade. Također treba predvidjeti korištenje upotrebljivog izvornog građevinskog materijala kao što je primjerice opeka starog formata koja omogućuje postizanje odgovarajućeg modula zidanih dijelova arhitekture, elemenata pročelja i dr.

Za oštećene zgrade koje su u konzervatorskom smislu nisko vrednovane ili nemaju vrijednosti (kategorija C i D) moguća je zamjenska izgradnja prema suvremenim načelima nove izgradnje u povijesnom kontekstu, uvažavajući arhitektonska, graditeljska i prostorna obilježja kulturno povijesne cjeline i urbanog okruženja.

Gospodarske zgrade na čestici odnosno unutar granice obuhvata zaštite pojedinačnog kulturnog dobra koje same po sebi ne predstavljaju sastavnicu svojstva kulturnog dobra, mogu se s konzervatorskog gledišta također obnavljati prema predloženim modelima obnove pojedinačnih zgrada, ovisno o

njihovom vrednovanju i stanju, uz uvjet usklađenosti sa Zakonom o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12, 143/13, 65/17, 14/19).

U svim projektima cjelovite obnove također je potrebno predvidjeti prihvatljiva rješenja za primjenu mјera energetske učinkovitosti, zaštite od požara, a na zgradama javne namjene i rješenja za pristup osoba s invaliditetom i smanjene pokretljivosti uz uvjet da ne narušavaju svojstva kulturnog dobra. Cjelovita obnova zgrade koja ima status kulturnog dobra, u provedbi mјera energetske učinkovitosti treba (ako je provedivo s obzirom na konzervatorske uvjete):

- rezultirati smanjenjem potrošnje energije za grijanje (QH,nd) ili primarne energije (Eprim na godišnjoj razini od najmanje 20% u odnosu na potrošnju energije prije obnove, osim ako isto nije tehnički i gospodarski izvedivo, što projektant dokazuje u projektu)
- ispuniti zahtjeve propisa o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama koje se odnose na rekonstrukciju u najvećoj mogućoj mjeri
- uključiti primjenu alternativnih sustava opskrbe energijom gdje je to tehnički i gospodarski izvedivo (posebice primjenu obnovljivih izvora energije ili priključenja zgrade na učinkovite centralizirane sustave).
- uz propisane zahtjeve, ispuniti i zahtjev visoke učinkovitosti za tehničke sustave koji se ugrađuju u zgradu.

POČETAK IZVOĐENJA RADOVA CJELOVITE OBNOVE

Radi što bržeg povratka stanovništva i ostalih sadržaja, nužnih za funkcioniranje gradskog središta, u kratkoročnom razdoblju planira se početak radova obnove na temelju pripremljene projektne dokumentacije. Primarna je obnova stambenih i stambeno poslovnih zgrada, a predviđa se i mogući završetak obnove u slučaju zgrada kod kojih obnova zahtijeva manje složene postupke kao što je obnova ne-konstruktivskih dijelova zgrada ili realizacija prve faze radova koji se odnose na obnovu konstrukcije. Kod zgrada gdje obnova zahtjeva složenije postupke predviđa se izvršenje istražnih radova, izrada cjelovite projektne dokumentacije te izvođenje pripremnih radova.

OBNOVA PROMETNE INFRASTRUKTURE

Radi uspostave boljih uvjeta za izvođenje radova obnove i lakše komunikacije gradskim područjem, paralelno s obnovom zgrada očekuje se obnova težih oštećenja prometnica koje u potpunosti prate povijesni raster komunikacijskih pravaca.

SREDNJOROČNE MJERE

NASTAVAK IZVOĐENJA RADOVA CJELOVITE OBNOVE ILI REKONSTRUKCIJE POJEDINAČNIH ZGRADA TE ZAMJENSKA IZGRADNJA

U srednjoročnom razdoblju predviđa se provođenje radova cjelovite obnove zgrada unutar zaštićene kulturno povijesne cjeline Gline s teškim i razornim oštećenjima. Konzervatorski prioritet prema kriteriju vrednovanja i stanja nakon potresa predstavljaju zgrade sa statusom pojedinačnog kulturnog dobra te

ostale povjesne zgrade, vrednovane unutar kategorija B0, B1 i B2, koje se obnavljaju prema jednom od predviđenih konzervatorskih modela obnove.

Predviđa se cjelovita obnova vrijednih povjesnih zgrada stambene, stambeno poslovne i javne namjene, koja uključuje protupotresno pojačanje konstrukcijskih i ne-konstrukcijskih dijelova zgrade. Kod obnove pojedinačno zaštićenih i visoko vrednovanih zgrada unutar zaštićene kulturno povjesne cjeline, predviđa se ponovna ugradnja upotrebljivog izvornog ili zamjenskog građevinskog materijala (gdje je to nužno zbog očuvanja svojstva kulturnog dobra i arhitektonskih obilježja zgrade, a prihvatljivo s gledišta tehničke kvalitete konstrukcije), te ponovna ugradnja pohranjenih izvornih arhitektonskih i stilsko dekorativnih elemenata zgrade. Radovi se izvode od strane kvalificiranih izvođača uz konzervatorski nadzor.

POBOLJŠANJE PROMETNE POVEZANOSTI

Pored obnove građevina i prostora unutar zaštićene kulturno-povjesne cjeline Gline, na što je ovaj program primarno usmjeren, potrebno je sagledati i šire područje grada u smislu postizanja sinergijskog učinka obnove, imajući u vidu povezane vrijednosti graditeljske baštine u pripadajućem okruženju.

U cilju što bržeg oporavka gradskog područja Gline, a osobito revitalizacije zaštićene kulturno-povjesne cjeline potrebno je sustavno planirati i provoditi revitalizaciju postojećih te uvođenje novih prometnih koridora na širem području grada Gline što bi omogućilo gospodarski razvitak: izgradnja brze ceste Popovača – Sisak – Petrinja – Glina – Karlovac (Bosiljevo); stavljanje u pogon željezničke pruge Sisak – Caprag – Karlovac; unaprjeđenje pograničnih prometnih veza i suradnje s Bosnom i Hercegovinom; poboljšanje neposredne veze između Zagreba i Gline (Zagreb – V. Gorica – Pokupsko – Glina).

Nužno je planiranje prometnog sustava na način da se izvedbom obilaznice odvoji tranzitni i magistralni promet od lokalnoga koji prolazi trenutno samim gradskim središtem. Planirana trasa sjeverne obilaznice položena je tako da se zadrže tradicionalni kontakti grada sa prirodnim okolišem uz rijeku Glinu (rekreacione površine, kupališta, ribolov i sl.), te da se omoguće optimalni pristup pojedinim gradskim zonama.³

REVIZIJA ZONE ZAŠTITE I KONZERVATORSKE PODLOGE KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE

S obzirom na posljedice razornog potresa koje imaju utjecaj ne samo na pojedine građevine već i na ukupnu urbanu strukturu grada Gline ukazuje se potreba izrade Konzervatorske podloge te revizije zone zaštite s ciljem prepoznavanja novih potreba grada i revitalizacije potresom degradiranih i zapuštenih urbanih lokacija i područja.

Na lokacijama gdje su uklonjene povjesne zgrade koje predstavljaju sastavnicu svojstva kulturno povjesne cjeline temeljem konzervatorskog vrednovanja navedenih sastavnica i značaja mjesta predviđa se njihova rehabilitacija metodama konzervatorske rekonstrukcije pojedinačnih zgrada ili njihovih dijelova (Model C, odnosno C1). Na lokacijama uklonjenih zgrada koje s konzervatorskog gledišta nisu bile vrednovane, otvara se mogućnost interpolacija, uvođenja suvremene zamjenske izgradnje odnosno kvalitetnije prostorne regulacije. Ovakav pristup predlaže se i za lokacije koje su od

---

³ *Urbanistički plan uređenja grada Gline;* <https://www.grad-glina.hr/grad-glina-kao-centralno-hrvatsko-prometno-cvoriste/>

ranije urbanistički nedefinirane, nedovršene ili degradirane. S konzervatorskog gledišta moguće su promjene u smislu povećanja katnosti izgradnje na način da se umjesto postojećih prizemnica bez arhitektonske ili ambijentalne vrijednosti (vrednovane kategorijom C i D) grade zamjenske zgrade uskladene s visinom postojećih povijesnih zgrada – jednokatnica i dvokatnica.

S obzirom na stanje nakon potresa te mogućnosti i potrebe za kvalitativnim promjenama u povijesnoj urbanoj strukturi ali i njenom okruženju predlaže se utvrđivanje područja urbane preobrazbe koja bi se temeljila na provedbi arhitektonsko-urbanističkih natječaja.

DUGOROČNE MJERE

URBANA OBNOVA

Planira se nastavak provođenja srednjoročnih mjera koje se odnose na radove obnove pojedinačnih građevina te revitalizaciju i urbanu preobrazbu u skladu s održivim razvojem urbanog područja.

Očekuje se znatan broj obnovljenih zgrada i povratak funkcija povijesne jezgre u većoj mjeri.

Također se očekuje realizacija cjelevite urbane obnove, a osobito pojedinih projekata na pozicijama uklonjenih građevina, devastiranim površinama te na slobodnom neizgrađenom prostoru unutar uličnih nizova i uličnih blokova zone B i C urbane cjeline grada Gline.

Potrebno je izraditi plan upravljanja rizicima za područje Siska i Banovine, koji će omogućiti jačanje otpornosti i pripravnosti za moguće prijetnje što će doprinijeti sigurnosti i opstojnosti života povijesnim jezgrama.

Potrebno je izraditi energetsko-klimatski plan u sklopu prostornog planiranja za područje Siska i Banovine u svrhu dekarbonizacije zgrada do 2050., odnosno odrediti koje zgrade se mogu priključivati na koje termotehničke sustave, poticati obnovljive izvore energije i učinkovite centralizirane sustave te područja razvoja zelene infrastrukture.

Nužno je razvijanje participativnog pristupa i jačanje svih dionika lokalne i područne (regionalne) zajednice u prepoznavanju i planiranju urbanih potencijala s ciljem uspostave temelja za oporavak područja i stabilnog okvira za strukturnu, društvenu i gospodarsku preobrazbu.

Na taj način stvorit će se uvjeti za održivo očuvanje, korištenje i upravljanje kulturno povijesnom cjelinom Gline. U tom smislu potrebno je donijeti dugoročnu razvojnu strategiju koja će se između ostalog temeljiti na prepoznavanju i integralnom sagledavanju prirodnih i kulturnih resursa kao razvojnog potencijala. Ljepote krajolika, prepoznatljive i očuvane ruralne cjeline, arheološki lokaliteti i utvrde i očuvana sela pretpostavke su razvitka na ovom području.

Promicanjem kulturnog nasljeđa cilj je podizanje svijesti pojedinca o važnosti povijesti i kulture za razvoj lokalne zajednice.

LITERATURA

Dukić, M., (1980.) Glina i okolica, Glina 1980.

Jukić, T., Mrđa, A., Perkov, K. (2020.); URBANA OBNOVA Urbana rehabilitacija Donjega grada, Gornjega grada i Kaptola / Povijesne urbane cjeline Grada Zagreba, Arhitektonski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2020.

Karač, Z., Štulhofer, A. (2007.); Obnova povijesne urbane cjeline Vukovara nakon Domovinskog rata, kritika modela i metodološki aspekti, Arhitektonski fakultet, Zagreb UDK: 711.435.025.4 (497.5 Vukovar) 72.025.4 (497.5 Vukovar)

Miletić Čakširan, I.; Lončar, S.; Benac, K. Kulturni krajolik Zrinska gora, 2017. (Izložba; plakat Zrinska gora – urbane povijesne cjeline(Lončar, S.)

Priručnik za protupotresnu obnovu postojećih zidanih zgrada, Arhitektonski fakultet, Zagreb, 2020.

Roksandić, D., Kolar Dimitrijević M., (1988.), Glina i glinski kraj kroz stoljeća, Zagreb, 1988.

Tehnike popravka i pojačanja zidanih zgrada, Arhitektonski fakultet, Zagreb, 2020.

<https://terrabanalis.wixsite.com/terrabanalis>

KONZERVATORSKA DOKUMENTACIJA

Projekt uređenja i sanacije pročelja građevina unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline Gline;

Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Sisku

Dokumentacija Ministarstva kulture i medija, Konzervatorskih odjela u Zagrebu i Sisku:

- fotografije, nacrti, dokumentacija iz predmeta upravnih i neupravnih postupaka za zahvate na građevinama i u prostoru,
- Konzervatorske smjernice i uvjeti uređenja (mjere zaštite povijesnih i prostornih struktura grada) utvrđene u postupku izrade važeće prostorno planske dokumentacije (UPU, PPUG).

PRILOZI

- Katalog pojedinačno zaštićenih i visoko valoriziranih povijesnih zgrada unutar Kulturno-povijesne cjeline grada Gline
- Zona zaštite Kulturno-povijesne cjeline grada Gline.

KATALOG POJEDINAČNO ZAŠTIĆENIH I VISOKO VALORIZIRANIH POVIESNIH ZGRADA UNUTAR KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE

POJEDINAČNO ZAŠTIĆENA KULTURNAA DOBRA

1. Glina, Trg bana J. Jelačića 21, zgrada stare gimnazije

Adresa	Trg bana Josipa Jelačića 21	Katastarski plan
k.č., k.o.	1832, Glina	
Z- 2917 (pojedinačno)		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	
VLASNIŠTVO		Privatno /RH/Grad
NAMJENA		Javna i stambena

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	Z/A
MODEL OBNOVE	A

2. Glina, S. i A. Radića 29, zgrade hotela Casina

Adresa	Ulica Stjepana i Antuna Radića 29	Katastarski plan
k.č., k.o.	1696/1, 1696/2	
Z- 4399 (pojedinačno)		
Zona	B	
Kategorija štete	K3 staro kino K2 hotel Casina	
VLASNIŠTVO	Privatno	
NAMJENA	Poslovna	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	Z/A
MODEL OBNOVE	

VISOKO VALORIZIRANE POVIJESNE ZGRADE UNUTAR KULTURNO-POVIJESNE CJELINE GRADA GLINE
Z-2919

1. Glina, Trg bana J. Jelačića 3, zgrada katastra

Adresa	Trg bana Josipa Jelačića 3	Katastarski plan
k.č., k.o.	1700, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PROGRAMU MJERA	PREMA B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

2. Glina, Trg bana J. Jelačića 19-20,

Adresa	Trg bana Josipa Jelačića 19-20	Katastarski plan
k.č., k.o.	1834/2, 1833, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

3. Glina, Trg bana J. Jelačića 22, zgrada Državne geodetske uprave

Adresa	Trg bana Josipa Jelačića 22	Katastarski plan
k.č., k.o.	1738, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

4. Glina, Trg bana Josipa Jelačića 24, župni dvor

Adresa	Trg bana Josipa Jelačića 24	Katastarski plan
k.č., k.o.	1736, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

5. Glina, Ulica kneza Branimira 13, Kuća himne

Adresa	Ulica kneza Branimira 13	Katastarski plan
k.č., k.o.	1664, Glina	
Z- 2919		
Zona	C	
Kategorija štete	K2 K 3 (odnosi se na gospodarsku građevinu; djelomično uklonjenu nakon potresa, u studenom 2021. g.)	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A/C

FOTOGRAFIJE		
		
	Gospodarska građevina	Gospodarska građevina nakon djelomičnog uklanjanja

6. Glina, Hrvatska ulica 20, parohijski dom

Adresa	Hrvatska ulica 20	Katastarski plan
k.č., k.o.	1799, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A/B

FOTOGRAFIJE

7. Glina, Hrvatska ulica 26

Adresa	Hrvatska ulica 26	Katastarski plan
k.č., k.o.	1819, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

8. Glina, Hrvatska ulica 28

Adresa	Hrvatska ulica 28	Katastarski plan
k.č., k.o.	1827, Glina	
Z-	2919	
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

9. Glina, Hrvatska ulica 32, zgrada Šumarije

Adresa	Hrvatska ulica 32	Katastarski plan
k.č., k.o.	1829, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

10. Glina, Ulica žrtava Domovinskog rata 29

Adresa	Ulica žrtava Domovinskog rata 29	Katastarski plan
k.č., k.o.	2150, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A/B

FOTOGRAFIJE

11. Glina, Trg dr. F. Tuđmana 17 / Frankopanska ulica, zgrada stare ljekarne

Adresa	Trg dr. F. Tuđmana 17 / Frankopanska ulica	Katastarski plan
k.č., k.o.	2585, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

12. Glina, Ulica kralja Tomislava 1, kuća u kojoj je živio i radio Ante Kovačić

Adresa	Ulica kralja Tomislava 1	Katastarski plan
k.č., k.o.	2601, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 4	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A
FOTOGRAFIJE	

13. Glina, Ulica A. Kovačića 9, rodna kuća Ante Kovačića

Adresa	Ulica Ante Kovačića 9	Katastarski plan
k.č., k.o.	1801, Glina	
Z- 2919		
Zona	C	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

14. Glina, Ulica Stjepana i Antuna Radića 4, 6 i 8 / Zagrebačka 7

Adresa	Ulica Stjepana i Antuna Radića 4, 6 i 8 / Zagrebačka 7	Katastarski plan
k.č., k.o.	1767, Glina	
Z- 2919		
Zona	B	
Kategorija štete	K 4	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

FOTOGRAFIJE

15. Glina, Petrinjska ulica 15

Adresa	Petrinjska ulica 15	Katastarski plan
k.č., k.o.	1183, Glina	
Z- 2919		
Zona	C	
Kategorija štete	K 3	

KATEGORIJA VREDNOVANJA PREMA PROGRAMU MJERA	B0
MODEL OBNOVE	A

Mjerilo 1:10000

Ispisani slojevi: Urbane cjeline; Gradovi i općine; Zupanije; Digitalna ortofoto karta
2017. - 2018.;

Neslužbeni ispis

Datum ispisa: 28.1.2022.